

POLEMIKE**USTREZNEJŠA RABA SLOVENSКИH ZEMLJEPISNIH IMEN**

AVTORJA

dr. Drago Kladnik

Znanstvenoraziskovalni center Slovenske akademije znanosti in umetnosti, Geografski inštitut Antona Melika, Gosposka ulica 13, SI – 1000 Ljubljana, Slovenija; drago.kladnik@zrc-sazu.si

dr. Drago Perko

Znanstvenoraziskovalni center Slovenske akademije znanosti in umetnosti, Geografski inštitut Antona Melika, Gosposka ulica 13, SI – 1000 Ljubljana, Slovenija; drago@zrc-sazu.si

DOI: 10.3986/GV89205

UDK: 81'373.21(497.4)

COBISS: 1.02

IZVLEČEK

Ustreznejša raba slovenskih zemljepisnih imen

Članek namenjamo bolj zapletenim vidikom in primerom rabe slovenskih zemljepisnih imen, predvsem eksonimov. V prvem delu predstavljamo razširjen in posodobljen pregled ukvarjanja z njimi v Sloveniji. Opozarjamo na velik pomen standardizacije zemljepisnih imen, kakor jo priporočajo mednarodni imenoslovni organi. V nadaljevanju prikazujemo pereča neskladja rabe nekaterih konkretnih zemljepisnih imen, kar je posledica njihove tradicionalno zakoreninjene rabe, nekritičnega povzemanja včasih nedorečenih pravopisnih pravil, pa tudi splošnega nepoznavanja obravnavane tematike. Na koncu predstavljamo poenostavitve pri rabi zemljepisnih imen, kakršne predvideva nastajajoči novi slovenski pravopis.

KLJUČNE BESEDE

geografija, jezikoslovje, zemljepisna imena, sporna imena, imena držav, eksonimi, endonimi, standardizacija, pravopis, slovenščina, Slovenija

ABSTRACT

More appropriate use of Slovenian geographical names

The article is devoted to more complex aspects and examples of the use of Slovenian geographical names, mostly exonyms. In the introductory part we present an extensive and updated overview of dealing with them in Slovenia. We draw attention to the great importance of the standardization of geographical names, as recommended by international toponymic authorities. After that we present the pressing inconsistencies of the use of certain specific geographical names, which is a consequence of their traditionally rooted use, uncritical summation of sometimes inaccurate spelling rules, as well as the general ignorance of the subject matter. In the end, we present simplifications in the use of geographical names, as foreseen by the emerging new Slovenian orthography.

KEY WORDS

geography, linguistics, geographical names, disputed names, country names, exonyms, endonyms, standardization, orthography, Slovene, Slovenia

Uredništvo je prispevek prejelo 10. oktobra 2017.

1 Uvod

Ustrezno ravnanje z zemljepisnimi imeni je zapletena zadeva, čeprav mnogi mislijo, da jo brez težav obvladujejo. Tudi zato imamo toliko jezikovnih spačkov in v praksi nešteto primerov nesistemske oziroma neuskklajene rabe. Čeprav je raba tujih zemljepisnih imen v slovenskem jeziku vse bolj poenotena (Preglednica eksonimov 2014) in pogledi nanjo vse bolj usklajeni (Kladnik 2007b), pa je še vedno mogoče zaznati določene razlike, ki so posledica tradicionalno zakoreninjene, ne najbolj posrečene rabe nekaterih imen ali nekritičnega povzemanja nedorečenih pravopisnih pravil, razlog pa je lahko tudi splošno nepoznavanje obravnavane tematike (Kladnik 2006; Kladnik in Bole 2012; Kladnik s sodelavci 2013).

Poenotenje rabe domačih in tujih zemljepisnih imen, skladno s sprejetimi resolucijami in priporočili Skupine izvedencev Združenih narodov za zemljepisna imena (UNGEGN: *United Nations Group of Experts on Geographical Names*), ki jo pri nas zastopa Komisija za standardizacijo zemljepisnih imen Vlade Republike Slovenije (KSZI VRS), je med najbolj perečimi vprašanji sodobne jezikovne norme. Mednarodna standardizacijska priporočila za pisanje zemljepisnih imen so pogosto v nasprotju z jezikoslovno prakso in, kar je povsem nesprejemljivo, v nasprotju z zakonitostmi jezika (Dobrovoljc in Jakop 2012, 11). Konsenzualna vprašanja normativistike se ne morejo več razreševati le v ozkih jezikoslovnih krogih, temveč je za vsem sprejemljivo rešitev treba poiskati soglasje v krogu širše strokovne javnosti (Dobrovoljc in Jakop 2011, 8–9).

V prispevku avtorja opozarja na nekatere odprte dileme rabe za zdaj še neuskklajenih oziroma spornih zemljepisnih imen, s čimer želiva prispevati k nadaljnji izboljšavi stanja na tem področju. Z njimi se srečujeva pri pripravi atlasov in zemljevidov, uredniškem delu in sooblikovanju pravil v nastajajočem novem slovenskem pravopisu. O marsičem sva skupaj, posamič ali skupaj s sodelavci že poročala in polemizirala v številnih člankih in monografijah, na tem mestu pa želiva geografski srenji na jedrnat način predstaviti nekatere odprte dileme in pereča neskladja.

Pričakovati je, da bo obravnavano gradivo tudi dobra iztočnica za potrebno standardizacijo glavnine še vedno nestandardiziranih slovenskih zemljepisnih imen, predvsem slovenskih eksonimov. Glede na to, da sva oba tesno vpeta v delo Pravopisne komisije pri pripravi novega slovenskega pravopisa, upava, da se bodo vsaj najbolj nedvoumne nakazane rešitve znašle tudi v nastajajočem pravopisu, ki naj bi izšel na začetku dvajsetih let tega stoletja. Navedene naj bi bile kot ponazorila k posameznim pravilom in v njegovem slovarskem delu.

2 Dosedanja obravnava

O zemljepisnih imenih je bilo v slovenski geografski literaturi napisanega že precej. Naj za začetek omenimo analizo imenskega korpusa iz aktualnega slovenskega pravopisa iz leta 2001, v Geografskem vestniku objavljeno pred dobrim desetletjem (Kladnik 2005a), ki je pričujočemu zapisu še najbolj sorodna. V nadaljevanju podajava izpopolnjen in posodobljen pregled. Značilen življenjski cikel zemljepisnih imen je podrobneje predstavil Peršolja (2003) in ob tem predlagal oblikovanje zbirke tistih slovenskih zemljepisnih imen, ki niso zajeta v Registru zemljepisnih imen (REZI).

V svetovnem merilu velja izpostaviti monografijo izraelskega toponomastika Naftalija Kadmona, v kateri celovito in raznovrstno obravnava zemljepisna imena (Kadmon 2000). Kot geograf seveda izpostavlja prostorske in praktične vidike njihove rabe, pri čemer s svojim izvornim pristopom na zanimiv način razkriva dramatičnost, ki lahko spremlja njihovo izpostavljenost vlogo, značilno za polpretekla in sodobna dogajanja na globalni ravni. Preučevanje zemljepisnih imen in ravnanje z njimi sta na svetovni ravni zelo dobro organizirana, saj sta tesno vpeta v delovanje Organizacije združenih narodov (OZN). UNGEGN, ena od sedmih izvedenskih skupin Ekonomskega in gospodarskega sveta OZN (*United Nations Economic and Social Council*, kratko ECOSOC), je bila uradno ustanovljena leta 1964 (Kladnik 2007b, 92). Ko je Slovenija leta 1992 vstopila v OZN, se je zavezala, da bo spoštovala in upoštevala

vse resolucije OZN, povezane z zemljepisnimi imeni, zato je bilo pripravljeno delovno gradivo, ki topografske resolucije skupaj z njihovo vsebino podrobneje predstavlja tudi v slovenskem jeziku (Radovan in Orožen Adamič 1999). V Sloveniji skrbi za obravnavo in standardizacijo zemljepisnih imen KSZI VRS, ustanovljen leta 1986 (Perko 1995; Kladnik 2007b, 109–113). Sestavljajo ga geografi, jezikoslovci, geodeti in predstavniki državnih ustanov.

Zgoščen pregled ukvarjanja slovenskih geografov z zemljepisnimi imeni podaja Kladnik (2012), daljša zapisa o tem, kjer je poleg vloge geografov predstavljena tudi vloga naših jezikoslovcev, pa sta tudi sestavna dela do zdaj edinih slovenskih geografskih disertacij, v katerih avtorja predstavljata rezultate podrobnih raziskav zemljepisnih imen (Kladnik 2006; Geršič 2016b). Prvi je članek o zemljepisnih imenih oziroma pisavi krajevnih imen objavil najpomembnejši slovenski geograf Anton Melik (1928). Mnogo pozneje so se slovenski geografi v stremljenju po uveljavitvi svojih pogledov na pravopisna pravila tesneje organizirali in podali konkretne predloge (Gams 1972; Gams 1984), ki pa takrat še niso naleteli na odobravanje jezikoslovcev, zato v aktualnem pravopisu iz leta 2001 niso bili upoštevanji. Ker je ob njegovi pripravi prišlo do mnogih stvarnih napak, nedoslednosti in pomanjkljivosti (Lenačič 2002a; 2002b; 2004; Kladnik 2005a), ki so tudi posledica nepoznavanja geografske stvarnosti doma in po svetu, pa tudi, ker se je v okviru KSZI VRS sodelovanje med geografi in jezikoslovci okrepilo, zaupanje pa poglobilo, smo pri pripravi novega slovenskega pravopisa geografi aktivno vključeni v delo Pravopisne komisije.

Med stremljenji jezikoslovcev velja z vidika zanimivosti za geografe najprej izpostaviti zgodovino pravopisnih pravil za slovenščino (Dobrovoljc 2004), pri čemer so skozi časovni prerez obravnavani tudi poglobljeni pravopisni problemi. Sicer je temeljna načela pri pisanju slovenskih pravopisnih imen prva podrobneje predstavila jezikoslovka Alenka Šivic-Dular (1989). Pozneje je skupaj s sodelavkama v okviru KSZI VRS pripravila za domačo in mednarodno javnost zanimiv priručnik o pravopisni ustreznosti zapisa lastnoimenskega gradiva v REZI-ju in Registru prostorskih enot (Furlan, Gložančev in Šivic-Dular 2000). Med pomembnimi novejšimi dosežki slovenskih jezikoslovcev nikakor ne smemo zaobiti etimološkega slovarja slovenskih zemljepisnih imen (Snoj 2009), ki nas podrobno seznanja z nastankom in izvorom marsikaterega našega zemljepisnega imena. Pri pripravah za posodobitev slovenskega pravopisa so doslej izšle tri monografije (Dobrovoljc in Jakop 2011; 2012; Dobrovoljc in Lengar Vrhovnik 2015), v katerih je tudi za geografe, ki se želijo poglobljeno seznaniti z odprtimi dilemami slovenskega pravopisja, nekaj zanimivih prispevkov. Čeprav jih je večina izpod peresa jezikoslovcev (Bizjak 2012; Dobrovoljc 2012a; 2012b; Jakop 2012; Jemec Tomazin 2012; Horvat 2015; Torkar 2015), so v njih tudi članki geografov (Kladnik in Perko 2015a; 2015b) in izkušenege urednika (Pogačnik 2012). Slednji je že desetletje prej objavil prispevek o glasovnem domačenju lastnih imen iz nelatiničnih pisav (Pogačnik 2003), pomemben za slovenjenje tujih zemljepisnih imen.

Razpon sodobnega poglobljenega ukvarjanja z zemljepisnimi imeni na Slovenskem je širok, saj sega vse od mikrotoponimov do imen držav in najpomembnejših odvisnih ozemelj, pri čemer igrajo posebno vlogo eksonimi. Med mikrotoponime običajno uvrščamo hišna in ledinska imena, mednje pa bi glede na manjšo razsežnost lahko uvrstili tudi ulična imena.

Politično motivirane vzgibe spreminjanja uličnih imen v Ljubljani sta preučila Geršič in Kladnik (2014). Sodobno metodologijo raziskovanja hišnih in ledinskih imen so razvili v okviru meddržavnega projekta *FLU-LED* (Klinar s sodelavci 2012), o čemer je izšlo še nekaj člankov (Klinar in Geršič 2014; Geršič in Kladnik 2016; Škofic 2017). Ob tem velja posebej izpostaviti, da so bila leta 2010 slovenska hišna in ledinska imena na avstrijskem Koroškem uvrščena na UNESCO-v seznam nesovne dediščine v Avstriji (Piko-Rustia 2010), kar je z vidika tamkajšnje slovenske manjšine neprecenljiva vrednota. Hišna imena se sistematično raziskujejo na Gorenjskem, o čemer je izšla vrsta knjižic s skupnim naslovom *Kako se pri vas reče?* (Klinar 2013). O njih je bil objavljen zapis tudi v slovenski geografski periodiki (Klinar in Geršič 2014), medtem ko je bilo že prej opravljenih več jezikoslovnih raziskav (na primer Škofic 1998; Zorko 2004), med njimi tudi v zamejski Ovčji vasi v Kanalski dolini (Šekli 2005). Z ledinskimi imeni in njihovo sporočilnostjo se ukvarjajo predvsem jezikoslovci (na primer Šekli 2007) in

krajinski arhitekti (na primer Penko Seidl 2008; 2011). Med geografi velja izpostaviti članka o ledinskih imenih na kmetijskih terasah (Geršič 2016a) ter na območjih Zahodnih Karavank in zahodnih Kamniško-Savinjskih Alp (Geršič in Zorn 2016), pri čemer je bil posebej izpostavljen odtis naravnih nesreč.

Tudi v svetovnem merilu je pomembna novost sistematična raziskava pokrajinskih imen ali horonimov (Geršič 2016b; 2017). S tem prehajamo k obravnavi večjih ozemeljskih enot, med katerimi ima pri nas razmeroma dolgo tradicijo preučevanje imen držav in najpomembnejših odvisnih ozemelj, o čemer je v slovenski geografski periodiki prvi članek izšel že v osemdesetih letih prejšnjega stoletja (Lovrenčak 1987). Razhajanja med pravopisom in standardiziranimi imeni držav ter odvisnih ozemelj po standardu *SIST ISO 3166* iz leta 1996 obravnava dva prispevka (Perko 1996a; 1996b), medtem ko so na neujemanja med imeni v slovenskem pravopisu (2001) in seznamu *SIST ISO 3166* opozorili tudi jezikoslovci (Furlan 2003) ter ob tem pripravili predloge za nadaljnje delo.

Tako je v okviru KSZI VRS začela delovati Podkomisija za imena držav, sestavljena iz geografov in jezikoslovcov. Ta je v dveh letih rednih posvetovanj na podlagi konsenzualnega odločanja pripravila izhodiščni predlog s poenotenimi imeni držav, katerega rešitve naj bi bile uporabljene tako v novem slovenskem pravopisu kot slovenskem standardu *SIST ISO 3166*. O dosežkih podkomisije in njenih utemeljitvah v primeru spornih oziroma problematičnih imen je izšlo več člankov (Kladnik in Perko 2007; 2015a; 2015b), krona prizadevanj pa je monografija Slovenska imena držav (Kladnik in Perko 2013b), v kateri so za posamezne države med drugim podani standardizirano slovensko kratko ime, slovensko uradno kratko ime in slovensko uradno polno ime.

V zadnjih letih se je pri nas še posebej razmahnila obravnava eksonimov. O njihovi ustrezni rabi je tudi v svetovnem merilu več jedrnatih zapisov (na primer Jordan 2000), o njih je izšla posebna monografija (Jordan, Orožen Adamič in Woodman 2007), v *Acti geographici Slovenici* pa pred kratkim posebna izdaja (Perko, Jordan in Komac 2017). Med slovenskimi geografi je prvi članek o načelih za pisanje tujih zemljepisnih imen pripravil Jakob Medved (1969), le nekaj let pozneje pa je o tem poglobljen zapis pripravil jezikoslovec Janko Moder (1972) in ga objavil v besedilnem delu prvega res zajetnega atlasa sveta v slovenščini. Za razumevanje zgodnje faze nastajanja slovenskih eksonimov je zelo pomemben zapis o zemljepisnih imenih v slovenskem časopisju do srede 19. stoletja (Orel 2003), medtem ko njihovo rabo v najstarejših slovenskih atlasih sveta pojasnjujejo dva članka (Kladnik 2005a; 2007c) in monografija (Kladnik 2007a). Najbolj celovito obravnavo podomačevanja tujih zemljepisnih imen v slovenščino ponuja druga monografija v zbirki *Georitem* (Kladnik 2007b). Omeniti velja še teoretska članka o pomenski razmejitvi med pojmom endonim in eksonim (Kladnik 2009a; 2009b), članek o življenjskem ciklu slovenskih eksonimov in njihovem poznavanju v strokovni javnosti (Kladnik in Bole 2012), zapis o primerjavi slovenskih in hrvaških eksonimov (Kladnik s sodelavci 2017) ter prispevek o slovenskih eksonimih v Severni Ameriki (Perko in Kladnik 2017). Obenem s poglobljeno obravnavo slovenskih eksonimov so bili pripravljene tudi njihovi spletno dostopni sezname, ki jim je uspelo pridobiti značaj referenčnih virov. Prvi seznam je že s preloma iz 20. v 21. stoletje (Kladnik 2001), mnogo popolnejši pa je nastal na podlagi aplikativnega projekta *Slovenski eksonimi: metodologija, standardizacija, GIS*, potekajočega v letih 2008–2011, katerega rezultat je tudi znanstvena monografija (Kladnik s sodelavci 2013). Seznam je dostopen v rubriki *Zbirke* na spletni strani Geografskega inštituta Antona Melika ZRC SAZU (Preglednica eksonimov 2014), z naslovom *Slovar slovenskih eksonimov* (Kladnik in Perko 2013a) pa je vključen tudi v spletno zbirko slovarjev *Termania* na spletnem mestu <http://www.termania.net/>. Zanj je pripravljeno tudi pregledno pojasnjevalno besedilo (Kladnik in Perko 2014). O slovenskih dosežkih pri pripravi zbirke eksonimov smo poročali tudi na srečanju UNGEGN-ove Delovne skupine za eksonime (*Working Group on Exonyms*) (Kladnik in Geršič 2014). V sklop obravnave tujih zemljepisnih imen v slovenskem jeziku lahko uvrstimo tudi informativen zapis o številu in imenih svetovnih oceanov (Perko 2006).

V zvezi s slovenskimi eksonimi velja izpostaviti tudi zapis o rabi angleških zemljepisnih imen v slovenščini (Šabec 2003). Njegovo pomensko nasprotje sta članka, namenjena obravnavi slovenskih zemljepisnih imen v tujih jezikih (Berk 2001; Geršič in Kladnik 2015).

Mnoge spremembe zemljepisnih imen so politično motivirane in tudi o tem smo slovenski geografi objavili nekaj člankov, tako za spremembe krajevnih imen (Urbanc in Gabrovec 2005) kot uličnih imen (Geršič in Kladnik 2014). S tem prehajamo na področje spornih zemljepisnih imen, ki smo jih zaradi za Slovence spornega novodobnega hrvaškega preimenovanja Piranskega zaliva v *Savudrijsko valo* oziroma *Savudrijski zaljev* še posebej skrbno in temeljito obdelali. O tem smo pripravili več člankov (na primer Kladnik in Pipan 2008; 2011) ter obsežno, slikovno bogato dokumentirano monografijo (Kladnik, Pipan in Gašperič 2014), kjer so podrobno obdelani tudi glavni svetovni imenoslovni spori, denimo spor med Japonci in Korejci glede mednarodne rabe imena za Japonsko/Vzhodno morje (Kladnik, Pipan in Gašperič 2014, 20–28).

Ena glavnih nalog KSZI VRS v slovenskem merilu in UNGEGN-a v svetovnem je standardizacija zemljepisnih imen, ki omogoča njihovo poenoteno rabo na nacionalni in mednarodni ravni. Pri nas je prvi članek o teh prizadevanjih izšel v Geodetskem vestniku (Rotar 1991). V Sloveniji smo najprej standardizirali imena naselij, za kar je bil izdelan obsežen elaborat (Gabrovec in Perko 1997). Pozneje so bila standardizirana vsa imena na ozemlju Republike Slovenije z zemljevida v merilu 1 : 1.000.000 (Perko 2001), nekaj let zatem pa še z državne pregledne karte v merilu 1 : 250.000 (skupaj dobrih 4000 imen), ki jo je posebej za ta namen izdala Geodetska uprava Republike Slovenije (Furlan s sodelavci 2008). Že leta 1996 so bila standardizirana imena držav, vendar je ta standardizacija leta 2007 doživela temeljito prenovu.

3 Metodologija

Za kvantifikacijo obravnavane tematike smo dodatno opravili analize pogostnosti pojavljanj obravnavanih zemljepisnih imen ter njihovih različic v jezikovnem korpusu *Gigafida*, elektronski zbirki avtentičnih besedil, nastali po vnaprej določenih merilih in opremljeni z orodji, ki omogočajo večplastno iskanje jezikovnih podatkov. Korpus *Gigafida*, ki vsebuje skoraj 1,2 milijarde besed, je obsežna zbirka slovenskih besedil najrazličnejših zvrsti, od dnevnih časopisov in revij do knjižnih publikacij vseh vrst (leposlovje, učbeniki, stvarna literatura), spletnih besedil, prepisov parlamentarnih govorov in podobno (Gigafida 2017). Pregledali smo tudi zapise v *Jezikovni svetovalnici* Inštituta za slovenski jezik Frana Ramovša ZRC SAZU in tam našli primere iz obravnavane tematike v tematskih področjih besedotvorje (tematska sklopa besedotvorne dvojnice, svojilni pridevnik), etimologija (izvor zemljepisnega imena), oblikoslovje (mešanje sklanjatev, predlog, sklanjanje lastnih imen), pravopis (imena vinorodnih okolišev, ločila, mala ali velika začetnica, nadomestna imena, podomačevanje, posebna pisna znamenja, prečrkovanje, prevzete besede in besedne zveze, stvarna lastna imena, zemljepisna imena, znak za stopinje) in skladnja (besedna zveza, predložna zveza, večbesedne lastnoimenske zveze, zveze z desnim prilastkom) (Jezikovna svetovalnica 2017). Čeprav se z nekaterimi pogledi svetovalcev v podrobnostih ne strinjamo, so ti zapisi prvovrsten vir za poglobljeno spoznavanje zapletenosti rabe zemljepisnih imen. Kako so posamezni eksonimi zastopani in zapisani v slovenskih referenčnih atlasih sveta, si je mogoče ogledati v Preglednici eksonimov (2014).

4 Še o imenih držav

Kot že povedano, smo problematična imena držav že predstavili (Kladnik in Perko 2007; 2015a) ter pri tem še posebej podrobno predstavili poimenovanji Južne Afrike in Moldavije (Kladnik in Perko 2015b). Tudi za Vzhodni Timor in Slonokoščeno obalo si diplomati obeh krčevito prizadevajo, da bi se tudi na mednarodni ravni uveljavili izključno njihovi domači poimenovanji *Timor-Leste* oziroma *Côte d'Ivoire*. Si predstavljate, da bi ju tako imenovali v slovenščini, podobno, kot so ju na primer v angleščino že uvedli Britanci, ki so najprej po svetu spremenili na milijone izvornih imen, zdaj pa nekritično

sprejemajo tovrstna vsiljevanja. Oba slovenska eksonima sta namreč zelo močno zakoreninjena in ju je zaradi možnosti pregibanja ter tvorjenja pridevnikov le kot takšna mogoče vključiti v slovenski jezik. Res pa je, da smo se sčasoma privadili tudi na soroden način vsiljenim imenom Bangladeš, Šrilanka in Mjanmar. In prav tako je res, da se vse, tudi jezik, nenehno spreminja.

Pregled nekaj preostalih nepoistenih imen držav in najpomembnejših odvisnih ozemelj razkriva, da se nekatera imena, ki jih je leta 2007 standardiziral KSZI VRS, v širši javnosti (še) niso uveljavila. To razkriva analiza jezikovnega korpusa *Gigafida* (preglednica 1).

KSZI VRS je podomačil vsa imena s standardizacijskega seznama, razen imen odvisnih ozemelj *Macau*, *Mayotte*, *Niue* in *Pitcairn* ter neodvisne države *Sierra Leone*, za katera so njegovi člani menili, da je bolje, če jih pustijo v endonimski obliki ali obliki, transliterirani skladno z mednarodno veljavnimi latinizacijskimi ključi. S poznejšo vključitvijo Kanalskih otokov na seznam ter razpustitvijo Nizozemskih Antilov so se na seznamu znašla tudi imena otoških odvisnih ozemelj *Guernsey*, *Jersey* in *Curaçao*, ki jih zaradi njihovega tradicionalno zakoreninjenega latiničnega zapisa prav tako niso domačili.

Glede na pogostnost rabe izstopa nepoistenost imenske dvojnice *Saudova Arabija/Savdska Arabija*, ki pa je glede na število pojavljanj v *Gigafidi* vendarle krepko v prid sicer nestandardizirane, a v pravopisu (Slovenski pravopis 2001) navedene imenske različice *Savdska Arabija*. V *Gigafidi* kar 96 zapisov imena te države navaja vmesno različico s podomačeno svojilnopridevniško obliko *Savdova Arabija*, pojavljajo pa se še različice *Saudijska Arabija* (18-krat), *Savdijska Arabija* (16-krat) in celo *Saudi Arabija* (4-krat). O ustreznem imenu te države je bilo govora tudi v *Jezikovni svetovalnici* (Dobrovoljc in Weiss 2016), kjer je med drugim omenjeno, da je ime, ki je povsem enako zdajšnji standardizirani imenski obliki *Saudova Arabija*, predpisal že slovenski pravopis iz leta 1962, zapis pa se konča z mislijo: »... Sodeč po pogostnosti, bi tudi danes pravopisci dali prednost uveljavljeni obliki *Savdska Arabija*, ki je sicer – ne glede na izvor pridevnika – normirana tudi v drugih evropskih slovanskih jezikih (hr. *Saudijska Arabija*, češ. *Saúdská Arábie*, pol. *Arabia Saudyjska*, rus. *Саудовская Аравия*), izkazuje pa tudi živo pridevniško

Preglednica 1: Nekaj preostalih nepoistenih imen držav in najpomembnejših odvisnih ozemelj ter pogostnost njihovega pojavljanja v jezikovnem korpusu Gigafida (2017).

leta 2007 standardizirano ime	število navedb (delež v %)	druga imenska različica (endo- nim ali drugačen eksonim)	število navedb (delež v %)	morebitna tretja imenska različica	število navedb
Gvadelup	0 (0,0)	Guadeloupe	264 (100,0)	Guadaloupe	15
Kajmanji otoki	0 (0,0)	Kajmanski otoki	547 (100,0)	–	–
Marijanski otoki	7 (21,2)	Marianski otoki	26 (78,8)	–	–
Martinik	118 (33,6)	Martinique	233 (66,4)	–	–
Mjanmar	1754 (53,4)	Burma	1529 (46,6)	Myanmar	151
Papuanska Nova Gvineja	0 (0,0)	Papua Nova Gvineja	648 (100,0)	–	–
Saudova Arabija	265 (4,3)	Savdska Arabija	5874 (95,7)	Savdova Arabija	96
Slonokoščena obala	3948 (99,9)	Côte d'Ivoire	5 (0,1)	Ivory Coast	9
Tokelav	1 (4,2)	Tokelau	23 (95,8)	–	–
Vzhodni Kongo	24 (3,3)	Demokratska republika Kongo	694 (96,7)	–	–
Vzhodni Timor	1518 (99,5)	Timor-Leste	8 (0,5)	–	–
Zahodni Kongo	0 (0,0)	Republika Kongo	766 (100,0)	–	–

obliko (savdskoarabski). /.../ O tem, katero obliko bo v nastajajočem novem pravopisu izbrala na osnovi vsega povedanega in tega, kar ste tudi sami navedli kot dejstvo, pa je pred obravnavo tega vprašanja v komisiji preuranjeno trditi, zato je treba na odločitev komisije še počakati ...«. V odgovoru je govora tudi o *Papuanski Novi Gvineji*, ki ji je še podrobnejši zapis namenjen v nekaj mesecev mlajši *Jezikovni svetovalnici* (Dobrovoljc 2017a), v katerem je njegova avtorica zapisala: »... V odgovoru »Saudova« ali »Savdska« Arabija? je omenjena tudi neposrečena podomačitev imena Papua Nova Gvineja v Papuanska Nova Gvineja. Neposrečena zato, ker imeni Papua in Nova Gvineja nista v podrednem razmerju, temveč v prirednem, zato bi bilo bolj upravičeno nakazati slednje tudi z vezajem, kot ločilom, ki ponazarja zvezo dveh enakovrednih enot. Na povedano opozarja tudi raziskovalec antropolog dr. Borut Telban, ki že vrsto let opravlja terensko delo na Papui Novi Gvineji.«

Kljub podrobni obrazložitvi za uvedbo imen *Vzhodni Kongo* in *Zahodni Kongo* (Kladnik in Perko 2007; 2013b; 2015a), usmeritvi, naj kratka imena ne bi bila enaka uradnim polnim imenom ter zgledu v imenih *Južna* in *Severna Koreja* oziroma pred tem *Južni* in *Severni Vietnam*, se ti imeni ne v strokovni ne v laični javnosti še nista »prijeli«. Laična javnost ju niti ne more poznati, saj so bile razprave objavljene le v geografski periodiki in monografiji ter jezikoslovni monografiji. Kako se bosta uveljavili, je v precejšnji meri odvisno od njune morebitne vključitve v slovarski del nastajajočega novega pravopisa, o čemer se bo treba še dogovoriti.

Pričakovati je, da se bodo v novem pravopisu uveljavila vsa v sedanjih rabi še nepoenotena imena držav, poimenovanih po svetnikih. Pravilo o njihovem obveznem domačenju vsebuje že aktualni pravopis (Slovenski pravopis 2001). Stanje njihove rabe, kot ga je registriral korpus *Gigafida*, je predstavljeno v preglednici 2.

*Preglednica 2: Pogostnost pojavljanja nekaterih nepoenotnih imen držav in najpomembnejših odvisnih ozemelj, poimenovanih po svetnikih (*upoštevana so le imena, ki se nanašajo na poimenovanje države) v jezikovnem korpusu Gigafida (2017).*

leta 2007 standardizirano ime	število navedb (delež v %)	druga imenska različica (endo- nim ali drugačen eksonim)	število navedb (delež v %)	morebitna tretja imenska različica (napačno ime ali endonim)	število navedb
Mavricij (slika 2)	202 (23,2)	Mauritius	670 (76,8)	Mavricius/ Mauricius/ Mauritius	359
Sveta Helena	171* (97,7)	Saint Helena	4 (2,3)	–	–
Sveta Lucija	53* (77,9)	Saint Lucia	15 (22,1)	Saint Lucija	1
Sveti Krištof in Nevis	12 (35,3)	Saint Kitts in Nevis	22 (64,7)	Saint Kitts ter Nevis/Saint Kitts and Nevis/Saint Kitts et Nevis	7
Sveti Tomaž in Princ (slika 1)	0 (0,0)	São Tomé in Príncipe	53 (100,0)	–	–
Sveti Vincencij in Grenadine/Sveti Vincenc in Grenadini	3 (11,5)	Saint Vincent in Grenadine/Saint Vincent in Grenadini	23 (88,5)	Saint Vincent in Grenada/Saint Vincent in Grenadin/Saint Vincenc in Grenadines	3

FLICKR

Slika 1: Med imeni držav je skoraj najtežje pravilno zapisati ime države São Tomé in Príncipe v Gvinejskem zalivu, ki bo postalo bolj poenoteno z uvedbo podomačene imenske različice Sveti Tomaž in Princ. Na fotografiji je 668 m visoka, drzno oblikovana vzpetina Cão Grande na otoku Sveti Tomaž.

LUCY WAYLAND, FLICKR

Slika 2: Tudi raba imena države Mavricij je za zdaj še trd oreh, kar je še posebej razvidno pri oglaševanju turističnih agencij, ki bolj slabo skrbijo za jezikovno neoporečnost svojih besedil. Otoška državica slovi tudi po slikovitem slapu Chamarel.

Čeprav je zapisovanje imen teh držav težavno in zato neenotno, se z uvedbo podomačenih imenskih različic deleži takšne rabe povečujejo, v primerih *Svete Lucije* in *Svete Helene* pa je podomačena oblika že skoraj povsem prevladala. Izjema pri domačenju po svetnikih poimenovanih držav je *San Marino*. Zaradi njene bližine in s tem boljše poznanosti so se člani Podkomisije za imena držav pri KSZI VRS odločili, da bi bilo slovenjenje preveč radikalen poseg in zato ohranili njeno izvirno ime. Takšnega uporabljajo tudi v večini drugih pomembnejših jezikov, razen v francoščini, v kateri državici na Apeninskem polotoku pravijo *Saint-Marin* (Preglednica eksonimov 2014). O poimenovanju te skupine držav se lahko seznanimo tudi v *Jezikovni svetovalnici* (Dobrovoljc 2015c; Dobrovoljc in Weiss 2016; Dobrovoljc 2017a).

Med državami z za zdaj še neenotno imensko rabo velja izpostaviti tudi skupino prevladujočih muslimanskih držav v osrednji Aziji, ki so nastale z osamosvojitvijo nekdanjih sovjetskih republik. Podobno kot za sosednji državi Pakistan in Afganistan so jim poenoteno določili končnico *-stan*, kar v turško-urdujsko-iranskem jezikovnem okolju pomeni »država« (Kladnik 2005a, 17). Aktualni pravopis podpira nesistemske rabe, saj se nekatera imena končajo s končnico *-ija* (*Kirgizija*, *Turkmenija*), ki izhaja iz nekoč kolonialnega ruskega jezika, druga pa s končnico *-stan* (*Kazahstan*, *Tadžikistan*, *Uzbekistan*). To močno vpliva na dejansko rabo, ki jo beleži jezikovni korpus *Gigafida* (preglednica 3).

Opazno je, da je končnica *-ija* še vedno prevladujoča pri poimenovanju *Kirgizistana* oziroma *Kirgizije* (slika 3). Dokaj pogosta je tudi pri *Turkmenistanu* oziroma *Turkmeniji*, kjer pa se raba postopoma preusmerja k standardizirani imenski obliki. S predvideno vključitvijo standardizirane imenske različice v novi slovenski pravopis se bo stanje na področju ustrezne rabe zagotovo izboljšalo. Pri preostalih treh državah se končnica *-ija* le redko pojavlja in v primeru *Kazahija* zveni naravnost anahronistično. V primerih *Kazahstana* in *Kirgizistana* velja opozoriti še na dokaj številčno napačno rabo teh imen (na primer *Kazakstan* in *Kirgistan*), ki jo gre pripisati neznanju.

Neenotnost se kaže tudi v pridevniških izpeljankah iz imen nekaterih držav, kar je v geografiji pomembno z vidika ustreznih poimenovanj po njih poimenovanih pojavov oziroma topografskih objektov, denimo *Etiopsko višavje*/*Etiopijsko višavje*, *Kongovska kotlina*/*Kongoška kotlina*, *Sirska puščava*/*Sirijska puščava* in podobno. Nekaj najbolj opaznih razhajanj tovrstnih pridevniških oblik je prikazanih v preglednici 4.

Iz nje je razvidno, da se krajše oblike uporabljajo praviloma pogosteje od daljših; izjema je pridevnik *somalijski*, ki je povsem enakovreden krajši različici *somalski*. Te besedotvorne dvojnice so lahko posledica različnih izhodišč. Tako je na primer pridevnik *egiptovski* tvoren iz imena države Egipt, pridevnik *egipčanski* pa iz imena njenega prebivalca Egipčan (Dobrovoljc in Weiss 2016). Podobno je pri neenotni pridevniški izpeljanki *gruzijski* oziroma *guzinski*, o čemer je pripravljena podrobna razlaga v *Jezikovni svetovalnici* (Snoj 2013), kjer je zapletenost rabe zaobjeta že v vprašanju samem. Ime

Preglednica 3: Pogostnost pojavljanja nepoenotnih imen srednjeazijskih držav, nastalih po razpadu Sovjetske zveze, v jezikovnem korpusu *Gigafida* (2017).

standardizirano ime	število navedb (delež v %)	druga poslovenjena imenska različica	število navedb (delež v %)	morebitna tretja imenska različica	število navedb
Kazahstan	6109 (100,0)	Kazahija	2 (0,0)	Kazakstan/ Kazakhstan	61
Kirgizistan	651 (29,2)	Kirgizija	1581 (70,8)	Kirgistan	98
Tadžikistan	1281 (96,5)	Tadžikija	47 (3,5)	–	–
Turkmenistan	763 (67,9)	Turkmenija	361 (32,1)	–	–
Uzbekistan	2632 (98,8)	Uzbekija	33 (1,2)	–	–

Gruzija smo Slovenci prevzeli prek ruščine (s prevodi klasikov ruske literature) že v 19. stoletju, enako tudi pridevniško izpeljanko *gruzinski* in etnonim *Grúzinec* (rusko sicer *Gruzin*). Standardizirala sta jih tudi Slovenski pravopis iz leta 1962 in Slovar slovenskega knjižnega jezika iz leta 1991. Zaradi nizke pismenosti nekaterih novinarjev sta se v slovenskih medijih že pred časom začeli pojavljati nestandardizirani obliki *grúzijski* oziroma *Grúzijec*, kakršna je znana v hrvaščini in srbščini (tam seveda *Gruzijac*).

DRAGO KLADNIK

Slika 3: Zaradi priporočene rabe imenske oblike Kirgizija v aktualnem pravopisu je za zdaj poimenovanje te gorate srednjeazijske države neuskklajeno. Na fotografiji je vas Kyzyl-Oi v njenem osrednjem delu.

Preglednica 4: Pogostnost rabe nekaterih nepoenotnih pridevniških izpeljank iz imen držav v jezikovnem korpusu Gigafida (2017).

prva različica pridevniške izpeljanke	število navedb (delež v %)	druga različica pridevniške izpeljanke	število navedb (delež v %)	morebitna tretja različica pridevniške izpeljanke	število navedb
egiptovski	9362 (63,1)	egipčanski	5475 (36,9)	–	–
etiopski	2207 (95,7)	etiopijski	100 (4,3)	–	–
gruzijski	2942 (56,9)	gruzinski	2233 (43,1)	–	–
jordanski	2685 (99,8)	jordanijski	5 (0,2)	–	–
kongovski	531 (72,2)	kongoški	215 (27,8)	–	–
litvanski	749 (19,8)	litovski	3026 (80,2)	litavski	15
moldavski	1154 (93,1)	moldavijski	85 (6,9)	moldovski	88
sirski	2986 (90,2)	sirijski	323 (9,8)	–	–
somalski	728 (50,6)	somalijski	711 (49,4)	–	–

Izvirne gruzinske imenske oblike so povsem drugačne: *Sakartvelo* za ime države (*Gruzija*), *Kartveli* za ime prebivalca (*Gruzinec*) in *Kartuli* za pridevniško izpeljanko (*gruzinski*). Pripravljavec odgovora se glede ustrežnejših oblik ni želel opredeliti in jim pripisuje enakovreden značaj, glede na izkušnje pa za prihodnost napoveduje, da bosta prevladali različici *Gruzijec* in *gruzijski* (Snoj 2013).

Nepoenotena je tudi raba imena države *Združeno kraljestvo*, kar je njeno uradno kratko ime, oziroma *Velika Britanija*. Za zdaj je ime *Velika Britanija* močno prevladujoče (v *Gigafidi* ima kar 55.666 zadetkov, *Združeno kraljestvo* pa le 2530), kar pa ni ustrezno, saj gre pravzaprav za ime največjega otoka v *Britanskem otočju* (poleg *Velike Britanije* to otoško skupino sestavljajo otok *Irska*, manjši okoliški otoki ter bližnje otoške skupine *Shetlandski otoki*, *Orkneyjski otoki*, *Hebriidi* in druge). Pričakovati je, da se bo sčasoma uveljavila primernejša imenska različica *Združeno kraljestvo*, še posebej, ko bo ta predvidoma vključena v novi slovenski pravopis. Omeniti velja še, da sta za to državo neformalno v rabi tudi nadomestni imeni *Anglija*, ki je kot dežela seveda le poglobitni sestavni del *Združenega kraljestva*, in *Otok*, ki je pravzaprav vzdevek otoka *Velika Britanija* (Dobrovoljc 2013c).

V zvezi z rabo občnoimenskih izrazov *otočje/otoki* naj povemo, da se je Podkomisija za imena držav pri KSZI VRS odločila, naj se za vsa imena otoških administrativnih enot uporablja občnoimenska množinska oblika *otoki*, kar je posebej pomembno za ustrezno rabo imen neodvisnih držav *Marshallovi otoki*, *Salomonovi otoki* in *Zelenortski otoki* ter imen mnogih odvisnih ozemelj (na primer *Alandski otoki*, *Cookovi otoki*, *Ferski otoki*, *Kokosovi otoki*, *Severni Marijanski otoki*), medtem ko naj bi bila oblika *otočje* rezervirana za morfološko otoško obliko z mnogimi otoki, naj bo to otoška skupina, sestavljena iz nekaj večjih otokov in številnih manjših (na primer *Britansko otočje*, *Japonsko otočje*) ali skupina, ki jo sestavljajo številni majhni otoki, pogosto koralnega nastanka (na primer *Cookovo otočje* – ne v pomenu deloma neodvisne državne tvorbe, *Ekvatorsko otočje*, *Deviško otočje*). Z občnoimensko obliko *otoki* pa označujemo tudi morfološko otoško obliko z nekaj dokaj enakovredno velikimi otoki (na primer *Azorski otoki*, *Havajski otoki*, *Kurilski otoki*, *Zelenortski otoki* – ne v pomenu države), ki jih pogosto navajamo tudi v skrajšani, zgolj enobesedni lastnoimenski različici (na primer *Azori*, *Havaji*, *Kurili*) (Kladnik in Perko 2015a, 239).

Zaradi neustreznega priporočila za rabo imena države *Lihtenštajn* v aktualnem pravopisu, kjer je navedeno le njeno izvirno ime *Liechtenstein*, ki je tako v nasprotju s standardizirano podomačeno obliko kot členom 185 v aktualnem pravopisu – ta pravi, da imena držav podomačujemo, še posebej, če so izpeljana iz družinskih imen oziroma imen rodbin – je nepoenotena tudi raba imena te žepne alpske države med Avstrijo in Švico. To obravnava tudi zapis v *Jezirovni svetovalnici* (Dobrovoljc 2015a). Korpus *Gigafida* (2017) razkriva močno prevlado izvirnega imena (3101 zadetek), saj ima podomačena oblika imena vsega 107 zadetkov. Na drugi strani je opazna močna prevlada *Lihtenštajnu* sorodne podomačene imenske oblike *Luksemburg* (13.716 zadetkov) nad rabo njene izvirne imenske različice *Luxembourg* (1566 zadetkov). Pri imenu te države je treba omeniti še precejšnjo pogostnost pojavljanja nesistemske imenske različice *Luxemburg* (893 zadetek).

Omenimo še, da se je češko politično vodstvo aprila 2016 odločilo spremeniti kratko uradno ime *Češka republika* v *Češka*. Ime *Češka* je bilo vključeno v seznam držav standarda *ISO 3166 26*. septembra istega leta, zatem je raba spremenjenega kratkega imena začela strmo naraščati tako v domači češki kot mednarodni javnosti (medmrežje 1). Ime *Češka* smo Slovenci kot standardizirano kratko ime prevladujoče uporabljali že prej. To potrjuje korpus *Gigafida*, kjer ima imenska različica *Češka* 35.935 zadetkov (96,6%), različica *Češka republika* pa le 1251.

Težave ustrezne rabe pa se ne pojavljajo le pri imenih držav in odvisnih ozemelj v prvem sklonu oziroma imenovalniku in njihovih pridevniških izpeljankah, ampak tudi pri rabi ustreznega predloga v mestniku. O splošnih pravilih ustrezne rabe predlogov je v *Jezirovni svetovalnici* pripravil zapis Marko Snoj (2016). V njem je med drugim zapisano, da se pred imeni držav, dežel, pokrajin in tem podobnih zemljepisnih enot glede na vprašanje *kje?* in *kam?* praviloma uporablja predlog *v*: *v Italiji*, *v Italijo*, *v Nemčiji*, *v Nemčijo*, *v Rusiji*, *v Rusijo*, na vprašanje *od kod?* pa predlog *iz*: *iz Italije*, *iz Nemčije*, *iz Rusije*. Izjeme so imena, tvorjena s pripomo -sko oziroma -ško: *na Češkem*, *na Češko*, *na Danskem*, *na Dansko*,

na *Norveškem*, na *Norveško*. Imena srednjega slovničnega spola na *-sko*, *-ško* se dandanes uporabljajo le še v mestniku, na primer na *Madžarskem*, in tožilniku, če pred imenom ni nobenega prilastka, na primer »*Šla je na Madžarsko*«, v starejšem jeziku pa so se tudi v drugih sklonih, na primer »*Prihaja z Madžarskega*«. Namesto imen na *-sko*, *-ško* se v drugih sklonih (in tožilniku, pred katerim stoji prilastek), zdaj uporabljajo imena na *-ska*, *-ška*, torej *Češka*, *Danska*, *Norveška*, ki imajo pred sabo predloga v oziroma *iz*, na primer »*Prejmite pozdrave iz Danske*«, »*Šla je v svojo rodno Norveško*« (zaimenska oblika *svojo* dokazuje, da je uporabljeno ime ženskega spola *Norveška*, ne pa ime srednjega spola *Norveško*).

Še največ težav je povezanih z rabo ustreznega predloga pri sklanjanju imen otoških držav in odvisnih ozemelj (preglednica 5). Čeprav je o tem Snój (2016) zapisal: »*Predloga na in z se uporabljata tudi pred večino imen otoških držav (in podobnih zemljepisnih enot): na Malti, na Islandiji, na Novi Zelandiji, na Madagaskarju, na Fidžiju, na Tenerifu, tudi polotoških [zemljepisnih pojmov, opomba avtorjev]:*

Preglednica 5: Pogostnost rabe neenotnih predlogov v petem sklonu pri nekaterih otoških državah in odvisnih ozemljih (upoštevani so le zadetki, ki se neposredno nanašajo na obravnavano zemljepisno ime) v jezikovnem korpusu Gigafida (2017).

raba predloga na	število navedb (delež v %)	raba predloga v	število navedb (delež v %)	raba predloga pri morebitni drugačni imenski različici	število navedb
na Azorih	138 (99,3)	v Azorih	1 (0,7)	–	–
na Bahrajnu	8 (0,7)	v Bahrajnu	1135 (99,3)	v Bahreinu	83
na Barbadosu	331 (98,2)	v Barbadosu	6 (1,8)	–	–
na Dominikanski republiki	654 (99,5)	v Dominikanski republiki	13 (0,5)	–	–
na Grenadi	54 (54,0)	v Grenadi	46 (46,0)	–	–
na Haitiju	1617 (98,4)	v Haitiju	27 (1,6)	–	–
na Hongkongu	4* (0,1)	v Hongkongu	3148 (99,9)	v Hong Kongu	641
na Komorih	18 (72,0)	v Komorih	7 (28,0)	–	–
na Kubi	5994 (99,5)	v Kubi	28* (0,5)	–	–
na Madagaskarju	1195 (97,9)	v Madagaskarju	26 (2,1)	–	–
na Malti	2349 (99,9)	v Malti	2* (0,1)	–	–
na Novi Kaledoniji	18 (34,6)	v Novi Kaledoniji	34 (65,4)	–	–
na Novi Zelandiji	3164 (82,3)	v Novi Zelandiji	679 (17,7)	–	–
na Papui Novi Gvineji	210 (70,0)	v Papui Novi Gvineji	90 (30,0)	–	–
na Portoriku	16 (3,8)	v Portoriku	410 (96,2)	–	–
na Sejšelih (slika 4)	297 (100,0)	v Sejšelih	0 (0,0)	–	–
na Šrilanki	837 (81,1)	v Šrilanki	195 (18,9)	na Šri Lanki	216
na Tajvanu	1610 (87,3)	v Tajvanu	234 (12,7)	na Taivanu	5
na Tongi	56 (88,9)	v Tongi	7 (11,1)	–	–
na Trinidadu in Tobagu	18 (39,1)	v Trinidadu in Tobagu	28 (60,9)	–	–
na Vzhodnem Timorju	463 (81,4)	v Vzhodnem Timorju	106 (18,6)	–	–
na Zelenortskih otokih	90 (99,0)	v Zelenortskih otokih	1 (1,0)	na Kapverdskih otokih	9

na Floridi, na Kamčatki, na Jukatanu, *vendar je to le tendenca, ne pa pravilo, saj npr. rečemo v Singapurju, v Veliki Britaniji, v Trinidadu in Tobagu [temu primeru bi se dalo oporekati, opomba avtorjev], v Istri ...*«, na nepoenoteno rabo v veliki meri vplivajo prav neustrezne navedbe v slovarskem delu aktualnega pravopisa (Slovenski pravopis 2001).

Pri otoških državah, pri katerih se na videz preprosto vprašanje izbire predloga *v* ali *na* zaplete, če določeno ozemlje pojmuje večdenotativno, torej tako kot politično skupnost (*država Ciper, država Kuba*), pri kateri se navadno odločamo za rabo predloga *v* (*v državi Ciper, v državi Kuba*), kot prvenstveno glede na njegovo otoško lego, pri kateri je *v* rabi predlog *na* (*na Cipru, na Kubi*).

Ob tem je treba razlikovati med (Kladnik in Perko 2015a):

- otoškimi državami, ki jih sestavlja večje število otokov in otoških skupin (na primer *Fidži, Filipini, Indonezija, Japonska, Sejšeli*),
- državami, ko sta na določenem otoku običajno dve državi (na primer *Haiti in Dominikanska republika* na otoku *Hispaniola*),
- državami, ki jih sestavljata dva glavna otoka (na primer *Antigva in Barbuda, Sveti Krištof in Nevis, Trinidad in Tobago*), ter
- državami, ki jih (poleg manjših okoliških otokov) sestavlja en sam glavni otok (na primer *Bahrajn, Kuba, Madagaskar, Nauru, Šrilanka*).

Medtem ko bi lahko pri predlogu *v* poleg otoškega kopna upoštevali tudi pripadajoče morsko ozemlje, sta pri sicer prevladujočem predlogu *na* poudarjena otoška lega države oziroma njen kopenski del. Predlog *v* se zdi smiseln tudi v primeru držav, ki jih sestavlja več otokov in otočij, na primer *v Indoneziji, v Japonski*, vendar je v praksi tudi v teh primerih pogostejši predlog *na*, denimo *na Filipinih, na Novi Zelandiji, na Sejšelih*.

DRAGO KLADNIK

Slika 4: V naravnem rezervatu Vallée de Mai na Sejšelih oziroma na njihovem drugem največjem otoku Praslinu. Rezervat je kot endemično rastišče morskega kokosa (*Lodoicea maldivica*) od leta 1983 vpisan na UNESCO-v seznam svetovne naravne in kulturne dediščine.

Predlagano pravilo je v veljavnem pravopisu izpeljano precej nesistematično. V njegovem slovarskem delu je med dobrimi šestdesetimi državami in najpomembnejšimi odvisnimi ozemlji, ki jih lahko opredelimo kot otoška, pri dveh tretjinah naveden predlog *na*, pri preostali tretjini pa je v večini primerov naveden predlog *v*. V večini primerov je eksplicitno navedeno, da gre za otoške države. Ker teh navedb pri nekaterih otoških državah ni, je ob njihovih imenih navedena zveza s predlogom *v*, lahko upravičeno sklepamo, da se pripravljavci iztočnic tega dejstva sploh niso zavedali. Ta misel se zazdi upravičena že pri pregledu imen nekaterih otokov, saj je na primer pri kanadskem otoku Nova Fundlandija kot mestnik navedena predložna zveza *v Novi Fundlandiji*, predlog *v* pa se za peti sklon pojavi tudi pri imenskih iztočnicah neodvisnih otoških držav Bahrajn, Dominika, Grenada, Nauru, Sveta Lucija, Sveti Krištof in Nevis, São Tomé in Príncipe (Sveti Tomaž in Princ), Sveti Vincenc in Grenadini (pravilno ime je Sveti Vincencij in Grenadine), Šrilanka, Tajvan, Tonga, Trinidad in Tobago ter Vanuatu in odvisnega otoškega ozemlja Portoriko. Tako je tudi v primerih otoške države Singapur in kitajskega odvisnega ozemlja Hongkong, ki sta prav tako otoški ozemeljski entiteti, vendar si zanj zaradi tradicionalne, že dokaj ustaljene rabe težko predstavljamo rabo predložne zveze *na Singapurju* oziroma *na Hongkongu*. Neenotnost je tudi pri navedbi predložnih zvez za imeni obeh neodvisnih držav na otoku Hispaniola v Karibih. Medtem ko je za vzhodno Dominikansko republiko uporabljena predložna zveza *v Dominikanski republiki*, je za zahodno Haiti uporabljena predložna zveza *na Haitiju* (Kladnik in Perko 2015a).

5 Raba naselbinskih eksonimov

Ker je problematika rabe eksonimov v vlogi naselbinskih imen zelo široka, se omejujemo le na prikaz nekaterih najbolj značilnih primerov. Precej jih je podrobneje obdelanih v *Jezikovni svetovalnici*, kar še posebej velja za razne vidike podomačevanja imen pomembnejših, od Slovenije bolj ali manj oddaljenih mest (Torkar 2012; Dobrovoljc 2013a; 2013b; 2013d; 2014a; 2014b; 2015b; Dobrovoljc s sodelavci 2016; Dobrovoljc 2017b; 2017c; Weiss 2017).

Naselbinskih zemljepisnih imen običajno ne domačimo in jih puščamo zapisana v izvorni obliki. To velja še zlasti za tista, ki so zapisana v eni od latiničnih pisav, izjema so nekatera imena pomembnejših mest (na primer *Praga*, *Ženeva*, *Bruselj*, *Pariz*), medtem ko naj bi skladno s trenutno veljavnimi predpisi aktualnega pravopisa (Slovenski pravopis 2001) zemljepisna imena, zapisana v nelatiničnih pisavah in ideogramih, podomačevali. O slovenjenju pa ne govorimo, če imamo za določeno naselje že uveljavljeno slovensko ime, navadno iz starejšega obdobja (na primer *Dunaj*, *Carigrad*, *Benetke*, *Reka*), ali če gre za naselje na dvojezičnem območju (*Beljak*, *Celovec*, *Gorica*, *Trst*). To so namreč izvorno slovenska in ne poslovenjena imena (Dobrovoljc 2014a; 2015b).

Opazamo, da se določena arhaična slovenska imena umikajo rabi imen v izvirniku (na primer *Ino-most*, *Monakovo*, tudi *Pulj* in *Sisek*), z novimi družbenimi in političnimi okoliščinami pa se pojavljajo novi eksonimi. Tako na primer Slovincem zaradi nove evropske ureditve čedalje bližje mesto *Luksemburg* že slovenimo, čeprav je njegovo izvorno ime *Lëtzebuerg* v luksemburščini, *Luxembourg* v francoščini oziroma *Luxemburg* v nemščini. Težnje po podomačevanju lahko opazujemo tudi pri nekaterih drugih, družbeno bolj izpostavljenih mestih, še največkrat zaradi pridevnikov, izpeljanih iz njihovih imen, ko ti pridevniki označujejo katerega od aktualnih sprejetih sporazumov, deklaracij, reform ali česa podobnega. Med najbolj znane spadata primera *države šengenskega območja* in *bolonjska reforma*, pri čemer opazamo, da se ob pogosti uporabi lastno ime podomači ali da pride do pomenskega prenosa, na primer (Dobrovoljc 2014b):

- *Schengen* ali *Šengen* »kraj« *proti šengen »območje s prostim prehajanjem meje« in*
- *Bologna* (ta izvorna oblika imena ima v *Gigafidi* 11.438 zadetkov) ali *Bolonja* (podomačeno ime mesta ima le 33 zadetkov) »kraj« *proti bolonja v navezavi na »šolsko reformo«.*

Podomačevanje zemljepisnih in drugih lastnih imen temelji na slovenskem izgovoru izvirnih imen. Že pravopis iz leta 1962 določa, da v slovenščini besede, prevzete iz tujega jezika, pišemo »... na dva

načina, v tuji obliki ali po domači izgovarjavi ...«. Merilo za ločevanje med podomačenim in nepodomačenim zapisom je področje rabe besede: prevzete besede, ki so »... omejene le na ozek krog strokovnjakov ali družbe ...«, ohranijo tujo obliko zapisa, prevzete besede, ki pa so »... v splošni rabi ...«, pišemo po domači izgovarjavi. Sodobno pravopisno načelo, da se obče prevzete besede v rabi sčasoma podomačijo, pri pisanju povzroča težave, saj temelji na idealiziranem uporabniku, ki dobro pozna zakonitosti jezika in ima tudi širši pogled na vlogo jezika v družbi. Prilagajanje tujega besedja zakonitostim slovenščine namreč ni povsem predvidljiv proces (Bizjak 2012, 64–65). Ob tem se lahko vprašamo, kakšni bi bili (sodobni) atlas sveta, če bi v njih, skladno s pravopisnimi navodili, izgovorno podomačevali vsa imena iz nelatiničnih pisav. Dejansko bi bilo to zaradi praktičnih (nepoznavanje izvorne izgovarjave), tehničnih (na novo bi bilo treba zapisati na tisoče imen) in finančnih (zaradi skromnih možnosti prodaje na že zasičenem trgu nobena založba ne bi bila sposobna izvesti takšnega projekta) razlogov povsem neizvedljivo. K sreči se splošno domačenje zemljepisnih imen v pisni slovenščini ni nikdar in nikjer širše uveljavilo.

Pogačnik (2012, 82) meni, da bi pravopisna pravila morala odpraviti nepotrebno razliko med latiničnimi in nelatiničnimi pisavami, glasovno domačenje pa opredeliti kot (zasilno) možnost in ne pravilo. Vzpostavljeno bi moralo biti jasno razločevanje med izgovarjavo in pisavo, pripravljena pa bi morala biti tudi seznam izglasij iz čim več svetovnih jezikov (ne glede na pisavo), ki vplivajo na pregibanje, in konkreten seznam tistih imen, ki jih v slovenščini dejansko pišemo drugače, ne nujno le v glasovno podomačeni obliki.

Pri upoštevanju aktualnih pravopisnih navodil se v praksi pojavljajo pomembne nedoslednosti. To trditev lahko ponazorimo na primeru podomačevanja treh pomembnih mest iz jugovzhodne Azije, izvirno zapisanih v nelatiničnih pisavah oziroma ideogramih (preglednica 6).

Opazno je, da je raba teh imen izrazito neenotna. Še najbolj poenotena in skladna s pravopisnimi pravili je v primeru *Hongkonga*, medtem ko je pri *Hošimihu* pogosta tudi raba imenske različice, zapise narazen (ob njiju in le delno podomačeni različici *Ho Chi Minh* se pogosto uporablja tudi nekdanje ime v oblikah *Saigon* (395 zadetkov) in *Sajgon* (214 zadetkov)). Kamboško glavno mesto bi moralo biti skladno s pravopisnimi pravili ustrezno zapisano kot *Pnompen*, a takšnega zapisa v *Gigafidi* sploh ni. Krajši zapis o imenih *Hošiminh* in *Pnompen* (slika 5) je objavljen tudi v *Jezikovni svetovalnici* (Dobrovoljc 2013b).

Drug sklop težavne rabe eksonimov naselbinskih imen se nanaša na azijska mesta, ki so jim v zadnjem času spremenili ime, njihova nekdanja imena pa so bila že pred tem trdno uveljavljeni slovenski eksonimi (preglednica 7).

Indijskim mestom so ime spremenili v zadnjem desetletju 20. stoletja. Temu smo se v slovenščini prilagodili na različne načine. Medtem ko je za *Mumbaj* (slika 6) kljub zelo burni polpretekli zgodovini, prežeti z odmevnimi terorističnimi dejanji, še vedno v rahli prevladi raba starejšega eksonima *Bombaj*, se v primeru *Benaresa* oziroma *Čenaja* pogosteje uporablja njun izvorni, prečrkovani endonimski

Preglednica 6: Pogostnost zapisov različic podomačenih imen nekaterih mest v jugovzhodni Aziji, izvirno zapisanih v nelatiničnih pisavah oziroma ideogramih, v jezikovnem korpusu Gigafida (2017).

podomačeno ime	število navedb (delež v %)	druga imenska različica podomačenega imena	število navedb (delež v %)	morebitna tretja imenska različica podomačenega imena	število navedb
Hongkong	6075 (81,0)	Hong Kong	1425 (19,0)	–	–
Hošiminh	152 (60,1)	Ho Ši Minh	101 (39,9)	Ho Chi Minh	37
Phnom Penh	411 (93,8)	Pnom Penh	27 (7,2)	Pnom Pen	15

zapis. Povsem drugače je pri v slovenščini zelo trdno uveljavljenem eksonimu *Kalkuta*, ki je tako močno zasidran v javni rabi, da sprememba imena na pogostnost rabe sploh ni opazneje vplivala. V bistvu si je težko predstavljati, da bi namesto njega začeli uporabljati dokaj podobno bengalsko izvorno obliko *Kolkata*, čeprav se je na primer sčasoma to že zgodilo pri novih imenih držav *Šrilanka* (v *Gigafidi* ima 2466 zadetkov, oblika *Šri Lanka* 763 in *Sri Lanka* 196), *Tajska* (13.047 zadetkov) in *Tajvan* (7965 zadetkov). Te imenske oblike so v *Gigafidi* v veliki prevladi pred njihovimi nekdanjimi, starejšimi imeni *Cejlon* (293 zadetkov), *Siam* (287 zadetkov) in *Formoza* (91 zadetkov), ki se očitno uporabljajo le še v zgodovinskem kontekstu. Podobno se namesto nekdanjega poimenovanja indonezijskega otoka *Celebes*

Preglednica 7: Pogostnost zapisov različic podomačenih imen nekaterih mest v Aziji, katerih ime se je pred časom spremenilo in imajo uveljavljen slovenski eksonim, v jezikovnem korpusu Gigafida (2017).

spremenjen ali uveljavljen slovenski eksonim	število navedb (delež v %)	aktualen endonim	število navedb (delež v %)	morebitna tretja imenska različica (star eksonim ali nekdanji endonim)	število navedb
Peking	34.358 (99,2)	Beijing	275 (0,8)	–	–
Čenaj	72 (36,7)	Chennai	124 (63,3)	Madras	366
Kalkuta	1040 (95,6)	Kolkata	48 (4,4)	Calcutta	36
Mumbaj	795 (81,1)	Mumbai	185 (18,9)	Bombaj	837
Nanking	141 (39,1)	Nanjing	220 (60,9)	–	–
Benares	111 (35,6)	Varanasi	202 (64,4)	–	–

PHALINN OOI, FLICKR

Slika 5: Budistični templji v kamboškem glavnem mestu Phnom Penhu, katerega ime se v slovenščini večinsko zapisuje v nasprotju z veljavnimi pravopisnimi pravili.

(59 zadetkov) enakovredno uveljavljata nova endonimska različica *Sulawesi* (98 zadetkov) in njen slovenski eksonim *Sulavezi* (82 zadetkov).

Drugачe je z imenoma kitajskih mest *Peking* in *Nanking*, pri katerih se je z uvedbo pinjina pri prečkovanju v mednarodni javnosti začela uveljavljati njuna endonimska imenska različica. Tako so se na primer v angleščini že povsem odrekli rabi nekdanj uveljavljenega eksonima *Peking* in ga nadomestili z izvirno mandarinsko imensko obliko *Beijing*, pa tudi eksonimov *Nanking* in *Kanton*, ki sta ju nadomestila endonima *Nanjing* oziroma *Guangzhou*. Tudi v slovenščini zadnja dva eksonima postopoma odmirata, medtem ko raba eksonima *Peking* ostaja v trdni rabi (Dobrovoljc 2017c). V prvem slovenskem atlasu sveta *Atlantu* (1869–1877) ga je uporabil že njegov redaktor Matej Cigale (Kladnik 2005b), eksonim pa se še vedno uporablja tudi v večini drugih pomembnejših jezikov (Preglednica eksonimov 2014). Podobno prilagajanje pinjinskemu zapisu je opazno tudi v rabi imena zahodnokitajske avtonomne pokrajine *Sinkiang*. To eksonimsko imensko različico se uporablja le še v slabi petini njenih navedb v *Gigafidi* (62 zadetkov), v preostali večini pa je že v rabi njena endonimska, s pinjinom prečrkovana imenska različica *Xinjiang* (263 zadetkov).

Zaradi množičnega spreminjanja imen v Mjanmaru in pomanjkanja seznamov s prečrkovanimi tamkajšnjimi zemljepisnimi imeni je njihova ustrezna raba zelo otežena; tudi v uglednih atlasih sveta se zato na ozemlju Mjanmara namesto endonimov praviloma uporabljajo angleški eksonimi. Težavna je tudi raba imena največjega mesta v državi in do novembra 2005 njene prestolnice, ki se je do leta 1989 v angleščini imenovalo *Rangoon*, po spremembi imena pa je postalo *Yangon*. Temu sta se prilagodila tudi slovenska eksonima *Rangun* oziroma *Jangon*. Prvi ima v *Gigafidi* 175 zadetkov, drugi 155. Kljub temu je še najpogostejša raba endonima *Yangon* (251 zadetkov), o težavnosti pravilnega zapisa tega imena pa govorijo številne druge v *Gigafidi* zabeležene imenske različice: *Rangoon* (39 zadetkov), *Rangon* (2), *Jangun* (33), *Yangun* (6) in *Yangoon* (7). Uvedba novega mesta ni težavnosti ustrezne rabe prav nič olajšala. Njegova endonimska različica, prečrkovana v angleščino, se imenuje *Naypyidaw*, uradno

Slika 6: Značilen kontrast med barakarskim naseljem in sodobnimi stanovanjskimi stolpnici v zahodnoindijskem velemestu Mumbaiu.

prečrkovana *Nay Pyi Taw*, znani sta tudi različici *Naypyitaw* in *Nepranytau* (medmrežje 2). Zapis v *Jezikovni svetovalnici* (Dobrovoljc 2017b) priporoča, da se v slovenščini ime skladno z izgovorom podomači kot *Nejpjido* ali *Nepjido*, čemer pritrjujejo tudi poimenovanja v ruščini (*Heñnyдо*, prečrkovano *Nejpido*), srbsčini (*Hejnjudо*, prečrkovano *Nejpido*) in češčini (*Neipyijto*, *Nepjito*, *Nepyito*).

Precej lažja je raba imen za največje in tretje največje mesto v Turčiji (preglednica 8). Za obe imamo uveljavljeni slovenski imeni, pri čemer si ime *Carigrad* tradicionalno delimo z drugimi južnoslovenskimi jeziki, ime *Smirna* pa izhaja iz grškega imena *Σμύρνη*, prečrkovano *Smýrni*, ki naj bi nastalo iz izraza *smurna* v pomenu 'mirta' (Preglednica eksonimov 2014).

Obe imeni spadata med naša najstarejša poimenovanja tujih mest. Medtem ko raba imena *Smirna* polagoma zamira in ima vse bolj arhaično konotacijo, je raba imena *Carigrad* še vedno zelo živa (Dobrovoljc 2013a), čeprav je v preostalih južnoslovenskih jezikih že dodobra utonila v pozabo. Arhaično konotacijo imata njegovi stari imenski različici *Bizanc* in *Konstantinopol*, medtem ko je ime *Istanbul* alternativni eksonim, nastal na podlagi izvirnega turškega imena *İstanbul*. Poleg tradicije proti njegovi rabi govori tudi večja možnost neustrezne rabe, kar potrjuje kar 286 *Gigafidinih* zapisov napačne imenske različice *Istambul*.

Težavna raba eksonimov je povezana tudi z ustreznim poimenovanjem mest v osamosvojenih državah na ozemlju nekdanje Sovjetske zveze, kjer je bil pred njenim razpadom sporazumevalni jezik ruščina. Zato so bile tudi v njih v prevladujoči rabi ruske imenske različice, ki so z nadaljnjo rabo

Preglednica 8: Pogostnost zapisov imenskih različic največjega in tretjega največjega turškega mesta v jezikovnem korpusu Gigafida (2017).

slovensko ime	število navedb (delež v %)	alternativni eksonim	število navedb (delež v %)	napačno ime	število navedb
Carigrad	7593 (57,3)	Istanbul	5649 (42,7)	Istambul	286
Smirna	173 (14,5)	Izmir	1020 (85,5)	–	–

Preglednica 9: Pogostnost zapisov različic imen nekaterih mest na ozemljih držav, ki so se osamosvojile po razpadu Sovjetske zveze, v jezikovnem korpusu Gigafida (2017).

tradicionalni slovenski eksonim	število navedb (delež v %)	sodobnemu endonimu prilagojen eksonim	število navedb (delež v %)	morebitna tretja imenska različica (endonim ali napačno zapisano ime)	število navedb
Alma Ata	42 (35,3)	Almati	77 (64,7)	Almaty	90
Ašhabad	38 (33,9)	Ašgabat	74 (66,1)	Asgabad	2
Dnepropetrovsk	60 (58,8)	Dnipropetrovsk	42 (41,2)	–	–
Harkov	278 (95,2)	Harkiv	14 (4,8)	–	–
Kijev	8569 (100,0)	Kijiv	2 (0,0)	–	–
Kišinjov	366 (70,4)	Kišinjev	154 (29,6)	Kišinev	9
Lvov (slika 7)	549 (87,8)	Lviv	72 (12,2)	–	–
Taškent	545 (100,0)	Toškent	0 (0,0)	–	–
Vitebsk	118 (99,2)	Vicebsk	1 (0,8)	–	–
Zaporožje	1037 (100,0)	Zaporižja	0 (0,0)	–	–

po osamosvojitvi in potiskanju ruščine v drugi plan postale slovenski eksonimi. Odpira se dilema, ali naj v slovenščini po osamosvojitvi teh držav uporabljamo izvirna imena v njihovih uradnih jezikih ali naj, vsaj v primerih večjih in glavnih mest, ohranimo njihove iz ruščine izpeljane eksonime. Ta dilema se nakazuje tudi v pogostosti rabe imen nekaterih tamkajšnjih mest, kot jih beleži *Gigafida* (preglednica 9).

Zaradi tradicionalne uveljavljenosti ruskih imenskih različic ne preseneča, da iz njih izpeljani slovenski eksonimi praviloma prevladujejo. Izjemi sta imeni največjega kazahstanskega mesta *Almati* (izvirno *Almaty*), ki se je do leta 1993 imenovalo Alma-Ata, in turkmenistanskega glavnega mesta *Ašgabat* (izvirno *Aşgabat*), pri katerem se je prevladujoči eksonim oprl na njegovo turkmenško izvirno obliko. V bližnjih državah Ukrajini, Belorusiji in Moldaviji je opazna močna prevlada eksonimov, nastalih na podlagi ruskih imen. Edina izjema je ime mesta *Dnepropetrovsk*, ki se postopoma umika eksonimu *Dni-propetrovsk*, izpeljanemu iz ukrajinščine.

Obravnavani tematiki je posvečen tudi zapis v *Jezikovni svetovalnici* (Torkar 2012). V njem je svetovalec med drugim zapisal: »... *Od krajev v Ukrajini sta v slovenskem knjižnem jeziku najbolj trdno zasidrana Lvov in Kijev. Moje mnenje je, da smemo z vso pravico ostati pri teh oblikah in da nam tega nihče ne more očitati ali celo prepovedati. /.../ Pri vprašanju imen ukrajinskih mest Kijev, Harkov, Lvov, Zaporožje, Černobil in verjetno še katerega so se sestavljavci pravil – za ta del je bilo odločilno mnenje prof. Jakopina – ozirali predvsem na tradicionalno rabo ruskih oblik v slovenskem jezikovnem prostoru. /.../ Rabe oblik krajevnih imen v slovenščini ni smiselno povezovati z razumevanjem oz. upoštevanjem statusa ukrajinščine kot državnega jezika, ker je to avtonomno slovensko vprašanje ...*«.

Med naselbinskimi eksonimi, ki v slovenščini nezadržano odmirajo, so predvsem tisti z območja Angloamerike (preglednica 10). Nekoč so se zaradi pomembnosti *Philadelphie* za zgodovino Združenih držav in *Chicago* za mednarodno delavsko gibanje občutno pogosteje uporabljali.

DENIS BONDARIEV, FLICKR

Slika 7: Panorama Lvova, ukrajinskega mesta, ki je bilo v okviru Avstro-Ogrske del naše širše domovine, zato je njegovo takratno slovensko ime pri nas še vedno trdno uveljavljeno.

Eksonima *Čikago* in *Filadelfija* imata vsega nekaj odstotkov navedb od vseh zapisov imen obeh mest. Opozoriti velja tudi na njuna napačna zapisa *Chichago* in *Philadelphija*, pri čemer je slednji celo številčnejši od njegove eksonimske različice. Poleg obeh nekdanj pogosteje rabljenih eksonimov smo v *Gigafidi* našli še posamezne zapise podomačenih imen za mesti *New York* (*Novi Jork* (23 zadetkov), *Novi York* (11 zadetkov)) in *New Orleans* (*Novi Orleans* (3 zadetki)).

Ime *Washington* (slika 8) v bistvu ni pravi eksonim, saj se od uradnega izvirnega imena razlikuje le po izpustitvi pristavka *D.C.* Ta označuje njegovo lego v Kolumbijskem okrožju (*District of Columbia*), po čemer ga je mogoče ločiti od zvezne države Washington na severozahodu Združenih držav Amerike. Z zapisom pristavka *D.C.* imamo v slovenščini težave, kar kaže raznolikost zaznanih navedb v *Gigafidi*. Najštevilčnejša je *Washington DC* (129 zadetkov), sledijo pa *Washington D.C.* (96 zadetkov), *Washington, DC* (64 zadetkov) in uradno ime *Washington, D.C.* (62 zadetkov).

Preglednica 10: Pogostnost zapisov različic imen nekaterih mest v Združenih državah Amerike, za katera so se uveljavili slovenski eksonimi, v jezikovnem korpusu Gigafida (2017).

slovenski eksonim	število navedb (delež v %)	endonim	število navedb (delež v %)	morebitna tretja imenska različica	število navedb
Čikago	254 (1,6)	Chicago	15.885 (98,4)	Chichago	115
Filadelfija	651 (5,8)	Philadelphia	10.590 (94,2)	Philadelphija	829
Washington	47.966 (99,7)	Washington DC	129 (0,3)	Vašington	8

DRAGO KLADNIK

Slika 8: Glavno mesto Združenih držav Amerike je Washington. Na fotografiji je pogled izpred Lincolnovega spomenika na Washingtonov slavolok sredi tamkajšnjega prostranega spominskega parka.

Tako kot obravnavo imen držav tudi obravnavo imen mest končujemo s problematičnimi predložnimi zvezami. Gre predvsem za slovenske eksonime mest ob vodotokih, pri katerih se je v preteklosti uveljavila raba manj ustreznega predloga *na* namesto ustrežnejšega *ob* (preglednica 11).

Pripisati jo gre nedomišljenemu, dobesednemu prevajanju predlogov, ki jih vsebujejo izvirna imena. Prepričani smo, da je predlog *na* ustrezen le v primerih, ko je določena naselbina dejansko na rečnem otoku, tako kot je v primeru *Kostanjevice na Krki*. Sicer je ustrežnejše uporabiti predlog *ob*, ki natančno izrazi, da je ta naselbina na enem od bregov ali na obeh bregovih reke.

Čeprav je v večini primerov še vedno zaznavna prevladujoča raba manj primerne predložne zveze, se raba ustrežnejše zagotovo čedalje bolj uveljavlja, v primeru koroškega mesta *Šentvid ob Glini* (nemško *Sankt Veit an der Glan*) pa je že prevladala.

Preglednica 11: Pogostnost rabe bolj in manj primernih predložnih zvez v nekaterih eksonimih, kot jih beleži jezikovni korpus Gigafida (2017).

eksonimska različica s predlogom <i>ob</i>	število navedb (delež v %)	eksonimska različica s predlogom <i>na</i>	število navedb (delež v %)
Frankfurt ob Majni (slika 9)	40 (25,0)	Frankfurt na Majni	120 (75,0)
Frankfurt ob Odri	28 (35,9)	Frankfurt na Odri	50 (64,1)
Rostov ob Donu	13 (13,0)	Rostov na Donu	87 (87,0)
Šentvid ob Glini	16 (59,3)	Šentvid na Glini	11 (40,7)

FLICKR

Slika 9: Nemško mesto Frankfurt ob Majni je pomembno finančno središče. Zraslo je na obeh bregovih reke Majne, desnega pritoka Rena.

6 Sklep

Pričakovati je, da bo z novim slovenskim pravopisom raba zemljepisnih imen za splošno javnost olajšana, kar velja še posebej zaradi načrtovanih sprememb pravil pri rabi velike in male začetnice. Ta odpravljajo izjeme pri rabi velike začetnice v večbesednih naselbinskih imenih z občnoimenskimi sestavinami mesto, vas, selo, trg in naselje, ki se naj bi po novem, tako kot v večini evropskih jezikov, pisala z veliko začetnico. Prav tako naj bi se z veliko začetnico pisala večbesedna zemljepisna imena mestnih delov, v obeh primerih pa bodo še vnaprej izjeme le morebitni neprvi oziroma vmesni predlogi (na primer *Nova Vas pri Ptujju*). Pri večbesednih nenaselbinskih imenih bo predvidoma z veliko začetnico vselej zapisana prva imenska sestavina, začetnica drugih sestavin pa se bo ravnala po tem, ali ima ta občni značaj ali je lastno ime. V prvem primeru bo zapisana z malo začetnico, v drugem pa z veliko.

Mednarodnim priporočilom bodo v večji meri prilagojena tudi pravila o prevzemanju tujih besed v slovenščino, kar pomeni, da bo skladno z upoštevanjem pravil mednarodnih latiničnih prečrkovanj v manjši meri predvideno zdaj skoraj zapovedano domačenje lastnih imen, v izvirni obliki zapisanih v nelatiničnih pisavah ali ideogramih.

Nekatera lastna imena, zemljepisna niso nikakršna izjema (tako se je na primer po pokrajini *Kras* mednarodno uveljavil pojem *kras* oziroma *karst* za pokrajine iz karbonatnih kamnin ter z značilnimi površinskimi in podzemeljskimi pojavi), se po določenem času polastnoimenijo in dobijo predmetni pomen. Z apelativizacijo izgubijo značilno identifikacijsko oziroma individualizacijsko vlogo, kar vpliva na njihov zapis z malo začetnico, pogosto jih tudi pisno prilagodimo slovenščini (Dobrovoljc 2012a, 32–33).

Za zdaj lahko iz zapisanega sklenemo, da je ustrezna raba zemljepisnih imen razmeroma zapletena in zahteva usklajenost jezikoslovcev, geografov, kartografov in drugih vpletenih strokovnjakov. Pomemben prispevek k poenotenju rabe in s tem manjši zmedbi je standardizacija zemljepisnih imen,

Slika 10: Regionalizacija s poimenovanji regij Slovenije, kot so si jih v okviru evropskega projekta zamislili strokovnjaki nizozemskega vodilnega partnerja (Brink van den 2014/2015).

pri čemer smo v Sloveniji zaradi pomanjkanja sredstev za ta namen za zdaj naredili le skromne korake. Pred standardizacijo je namreč potreben temeljit jezikovni in pomenski pretres posameznih imen.

Ker razen za imena držav, naselij na ozemlju Republike Slovenije ter pomembnejših slovenskih pokrajin, gorovij, vrhov, vodotokov in jezer standardizacija še ni bila opravljena, je ob snovanju novega slovenskega pravopisa treba poskrbeti za ustrezen nabor pojmov za njegov slovarski del, pa tudi za ustrezne ponazoritvene primere v pravilih. Vključena naj bi bila vsa imena neodvisnih držav in najpomembnejših odvisnih ozemelj ter vsa glavna, vključno z imeni njihovih prebivalcev, največja mesta, sistematizirana imena upravnih enot, največja jezera, najdaljše reke, najvišji in najmogočnejši slapovi, največja pogorja in najvišji vrhovi, največji otoki, glavni polotoki (denimo po deset v svetovnem merilu za vsak pojav in vsa bolj znana pri nas), a tudi imena, ki so pridobila občnoimenski značaj, na primer *Angora* (zdaj *Ankara*), *Florenca* (zdaj *Firence*), *Jersey*, *Shetlantski otoki*, *Solnograd* (zdaj *Salzburg*).

Če ne bomo sistematično skrbeli za ustrezno rabo naših in podomačenih tujih zemljepisnih imen, se bodo v zvezi z njimi še vnaprej pojavljale nejasnosti in nepočetna raba, še mnogo bolj zanimivo pa utegne dogajanje postati ob morebitnem vpletanju tujcev. To slutnjo lahko podkrepimo z resničnim dogajanjem, ko so v okviru evropskega projekta, ki so ga vodili na nizozemski univerzi v Wageningenu, prek regionalizacij in poimenovanj značilnih pokrajin skušali dognati značaj evropskih pokrajin (Brink van den 2014/2015). Nizozemski sodelavci so se glede Slovenije obrnili na Geografski inštitut Antona Melika ZRC SAZU, zato smo jim posredovali našo naravnogeografsko regionalizacijo (Kladnik 1996, 153–156; Fridl s sodelavci 1998, 125), zemljevid nekdanjih avstrijskih dežel (Gabrovec in Rajšp 1998, 33) in zemljevid s predvideno členitvijo Slovenije na 12 pokrajin (Vrišer 1999, 121–122). Ker se jim z vidika vpetosti Slovenije v širši evropski prostor nobena od naših členitev ni zdela primerna, prepričali pa jih niso niti naši pomisleki, da poenotenje naravnogeografske in družbenogeografske členitve ozemlja naše države ni možno, so se na podlagi prejetih gradiv v novoletnih dneh odločili pripraviti »inovativno« lastno členitev. Z njo so nas seznanili v prvih dneh leta 2015 ter v nas zasejali resen dvom o znanstveni in etični neoporečnosti v splošnem sicer zelo čislanih zahodnoevropskih strokovnjakov. Rezultat je viden na sliki 10. Opozarjamo predvsem na semantično »enotnost« imenske ravni in geografsko »stvarnost« na novo »skovanih« pokrajin, pri čemer seveda ne moremo prezreti izjemne površnosti vodilnega partnerja.

Zahvala: Prispevek temelji na raziskovalnem programu Geografija Slovenije (P6-0101), ki ga financira Javna agencija za raziskovalno dejavnost Republike Slovenije.

7 Viri in literatura

- Berk, S. 2001: O tujejezičnih ustreznih za slovenska zemljepisna imena. *Geografski vestnik* 73-1.
- Bizjak, A. 2012: Pisno podomačevanje novejših prevzetih besed v slovenščini. Pravopisna stikanja: Razprave o pravopisnih vprašanjih. Ljubljana.
- Brink van den, T. 2014/2015: Request for participation for our project on the European Landscape Character Assessment through the lens of unique toponyms. Elektronska korespondenca z Dragom Kladnikom.
- Dobrovoljc, H. 2004: Pravopisje na Slovenskem. *Lingua Slovenica*. Ljubljana.
- Dobrovoljc, H. 2012a: Pisanje imen izdelkov in znamk. Pravopisna stikanja: Razprave o pravopisnih vprašanjih. Ljubljana.
- Dobrovoljc, H. 2012b: Pisanje začetnice v predložitnih lastnih imenih. Pravopisna stikanja: Razprave o pravopisnih vprašanjih. Ljubljana.
- Dobrovoljc, H. 2013a: Dve imeni enega mesta: Carigrad in Istanbul. Jezikovna svetovalnica. Medmrežje: <http://isjfr.zrc-sazu.si/sl/svetovalnica/dve-imeni-ene-ga-mesta-carigrad-in-istanbul#v> (25. 11. 2017).
- Dobrovoljc, H. 2013b: »Hošiminh« proti »Ho Ši Minh«: dve lastni imeni? Jezikovna svetovalnica. Medmrežje: <http://isjfr.zrc-sazu.si/sl/svetovalnica/hosiminh-proti-ho-si-minh-dve-lastni-imeni#v> (25. 11. 2017).

- Dobrovoljc, H. 2013c: Nadomestna in skrajšana zemljepisna imena – »Obala«. Jezikovna svetovalnica. Medmrežje: <http://isjfr.zrc-sazu.si/sl/svetovalnica/nadomestna-in-skrajšana-zemljepisna-imena-obala#v> (25. 11. 2017).
- Dobrovoljc, H. 2013d: Prevedena večbesedna naselbinska imena in raba začetnice. Jezikovna svetovalnica. Medmrežje: <http://isjfr.zrc-sazu.si/sl/svetovalnica/prevedena-vecbesedna-naselbinska-imena-in-raba-zacetnice#v> (28. 11. 2017).
- Dobrovoljc, H. 2014a: Izjeme pri domačenju zemljepisnih imen. Jezikovna svetovalnica. Medmrežje: <https://svetovalnica.zrc-sazu.si/topic/86/izjeme-pri-domačenju-krajevnih-imen> (24. 11. 2017).
- Dobrovoljc, H. 2014b: Podomačevanje tujih zemljepisnih imen: imena krajev. Jezikovna svetovalnica. Medmrežje: <http://isjfr.zrc-sazu.si/sl/svetovalnica/podomačevanje-tujih-zemljepisnih-imen-imena-krajev#v> (24. 11. 2014).
- Dobrovoljc, H. 2015a: Podomačevanje imena »Liechtenstein«. Jezikovna svetovalnica. Medmrežje: <https://svetovalnica.zrc-sazu.si/topic/1033/podomačevanje-imena-liechtenstein> (25. 11. 2017).
- Dobrovoljc, H. 2015b: Slovenjenje krajevnihi imen: splošno. Jezikovna svetovalnica. Medmrežje: <https://svetovalnica.zrc-sazu.si/topic/855/slovenjenje-krajevnih-imen-splošno> (25. 11. 2017).
- Dobrovoljc, H. 2015c: Slovenska ustreznica imena »Mauritius« je »Mavricij«. Jezikovna svetovalnica. Medmrežje: <https://svetovalnica.zrc-sazu.si/topic/841/slovenska-ustreznica-imena-mauritius-je-mavricij> (24. 11. 2017).
- Dobrovoljc, H. 2017a: »Mavricij« in »Papua Nova Gvineja«. Jezikovna svetovalnica. Medmrežje: <https://svetovalnica.zrc-sazu.si/topic/2025/mavricij-in-papua-nova-gvineja> (24. 11. 2017).
- Dobrovoljc, H. 2017b: Glavno mesto v Mjanmarju. Jezikovna svetovalnica. Medmrežje: <https://svetovalnica.zrc-sazu.si/topic/2006/glavno-mesto-v-mjanmarju> (26. 11. 2017).
- Dobrovoljc, H. 2017c: Zakaj se glavnemu mestu Kitajske v slovenščini reče Peking? Jezikovna svetovalnica. Medmrežje: <https://svetovalnica.zrc-sazu.si/topic/990/zakaj-se-glavnemu-mestu-kitajske-v-slovenščini-reče-pekings> (25. 11. 2017).
- Dobrovoljc, H., Jakop, N. 2011: Sodobni pravopisni priročnik med normo in predpisom. Ljubljana.
- Dobrovoljc, H., Jakop, N. (ur.) 2012: V iskanju soglasja. Pravopisna stikanja: Razprave o pravopisnih vprašanjih. Ljubljana.
- Dobrovoljc, H., Lengar Verovnik, T. (ur.) 2015: Pravopisna razpotja: Razprave o pravopisnih vprašanjih. Ljubljana.
- Dobrovoljc, H., Weiss, P. 2016: »Saudova« ali »Saudska« Arabija? Jezikovna svetovalnica. Medmrežje: <https://svetovalnica.zrc-sazu.si/topic/1737/saudova-ali-savdska-arabija> (24. 11. 2017).
- Dobrovoljc, H., Weiss, P., Lengar Verovnik, T., Snoj, M. 2016: Ali slovenimo ime krajev »Biograd na Moru« in »Filip i Jakov«. Jezikovna svetovalnica. Medmrežje: <https://svetovalnica.zrc-sazu.si/topic/1621/ali-slovenimo-ime-krajev-biograd-na-moru-in-filip-i-jakov> (25. 11. 2017).
- Fridl, J., Kladnik, D., Orožen Adamič, M., Perko, D. (ur.) 1998: Geografski atlas Slovenije: Država v prostoru in času. Ljubljana.
- Furlan, M. 2003: Slovenska imena držav v Slovenskem pravopisu in standardizacija SIST ISO 3166: 1996 (razlike). Tipkopis. Ljubljana.
- Furlan, M., Gložančev, A., Šivic-Dular, A. 2000: Pravopisna ustreznost zapisa lastnoimenskega gradiva v registru zemljepisnih imen in registru prostorskih enot. Geografski vestnik 72-1.
- Furlan, M., Gložančev, A., Kladnik, D., Perko, D., Šivic-Dular, A. 2008: Imenik zemljepisnih imen Državne pregledne karte Republike Slovenije v merilu 1 : 250.000 = Gazetteer of the National general map of the Republic of Slovenia at the scale 1 : 250,000. Državna pregledna karta Republike Slovenije 1 : 250.000: standardizirana slovenska zemljepisna imena = National general map of the Republic of Slovenia 1:250,000: standardized Slovene geographical names. Ljubljana.
- Gabrovec, M., Perko, D. 1997: Imenik uradnih imen naselij v Sloveniji. Elaborat, Geografski inštitut Antona Melika ZRC SAZU. Ljubljana.

- Gabrovec, M., Rajšp, V. 1998: Avstrijske dežele leta 1914: zemljevid. Geografski atlas Slovenije: Država v prostoru in času. Ljubljana.
- Gams, I. 1972: Za poenostavitev pravopisnih pravil: poročilo s posvetov o pisanju zemljepisnih imen (I. in II.). Naši razgledi (24. 11. in 8. 12. 1972).
- Gams, I. 1984: Prizadevanje Geografskega društva Slovenije za standardizacijo slovenskih lastnih geografskih imen. Zbornik radova savjetovanja o pitanjima standardizacije geografskih naziva u jezicima naroda i narodnosti SFRJ. Sarajevo.
- Geršič, M. 2016a: Ledinska imena na kulturnih terasah. Geografski vestnik 88-2. DOI: <https://doi.org/10.3986/GV88205>
- Geršič, M. 2016b: Slovenska pokrajinska imena kot dejavnik identitete. Doktorsko delo, Oddelek za geografijo Filozofske fakultete Univerze v Ljubljani. Ljubljana.
- Geršič, M. 2017: Changing denotations of selected Slovenian choronyms. Acta geographica Slovenica 57-1. DOI: <https://doi.org/10.3986/AGS.4600>
- Geršič, M., Kladnik, D. 2014: Street-name changes in Ljubljana. Place-Name Changes: Proceedings of the Symposium in Rome. Hamburg.
- Geršič, M., Kladnik, D. 2015: Slovenian geographical names as exonyms. Confirmation of the Definitions: Proceedings of the 16th UNGEGN Working Group on Exonyms Meeting. Hamburg.
- Geršič, M., Kladnik, D. 2016: House names and field names as an important part of Slovenian cultural heritage: a case study of the Leše cadastral municipality, Upper Carniola, Slovenia. Nomina africana 30-1.
- Geršič, M., Zorn, M. 2016: Odsev naravnih nesreč v zemljepisnih imenih – nekaj primerov iz Zahodnih Karavank in zahodnih Kamniško-Savinjskih Alp. Kronika 64-3.
- Gigafida 2017. Medmrežje: <http://www.gigafida.net/> (20. 10. 2017).
- Horvat, M. 2015: Rodilniška oblika panonskih, štajerskih in belokranjskih krajevnih imen na *-ci*, *-ovci/evci*, *-inci* (tip Beltinci – iz *Beltinec/Beltincev*). Pravopisna razpotja: Razprave o pravopisnih vprašanjih. Ljubljana.
- Jakop, N. 2012: Pisanje pridevnikov na *-ov*, *-ev*, *-in* iz lastnih imen. Pravopisna stikanja: Razprave o pravopisnih vprašanjih. Ljubljana.
- Jemec Tomazin, M. 2012: Terminologija v slovenskem pravopisu. Pravopisna stikanja: Razprave o pravopisnih vprašanjih. Ljubljana.
- Jezikovna svetovalnica 2017. Inštitut za slovenski jezik Frana Ramovša ZRC SAZU. Ljubljana. Medmrežje: <https://svetovalnica.zrc-sazu.si/> (15. 10. 2017).
- Jordan, P. 2000: The importance of using exonyms – Pleading for a moderate and politically sensitive use. Mitteilungen des Bundesamtes für Kartographie und Geodäsie 19.
- Jordan, P., Orožen Adamič, M., Woodman, P. (ur.) 2007: Exonyms and the International Standardisation of Geographical Names: Approaches towards the Resolution of an Apparent Contradiction. Wiener Osteuropa Studien 24. Wien.
- Kadmon, N. 2000: Toponymy. The Lore, Laws and Language of Geographical Names. New York.
- Kladnik, D. 1996: Naravnogeografske členitve Slovenije. Geografski vestnik 68.
- Kladnik, D. 2001: Seznam tujih zemljepisnih imen v slovenskem jeziku. Medmrežje: http://www.gu.gov.si/fileadmin/gu.gov.si/pageuploads/publikacije/arhiv_public/seznam_tujih_zemljepisnih_imen.pdf (16. 10. 2016).
- Kladnik, D. 2005a: Geografov pogled na tuja zemljepisna imena. Geografski vestnik 77-2.
- Kladnik, D. 2005b: Zemljepisna imena v Atlantuu in njihov pomen za sodobno imenoslovje. Atlant, faksimilirana izdaja. Ljubljana.
- Kladnik, D. 2006: Tuja zemljepisna imena v slovenskem jeziku; razvojni vidiki in problematika njihove rabe. Doktorsko delo, Oddelek za geografijo Filozofske fakultete Univerze v Ljubljani. Ljubljana.
- Kladnik, D. 2007a: Podomačena tuja zemljepisna imena v slovenskih atlasih sveta. Geografija Slovenije 14. Ljubljana.
- Kladnik, D. 2007b: Pogledi na podomačevanje tujih zemljepisnih imen. Georitem 2. Ljubljana.

- Kladnik, D. 2007c: Zgodovinski vidiki podomačevanja tujih zemljepisnih imen. *Zgodovinski časopis* 61, 3-4.
- Kladnik, D. 2009a: Odprte dileme pomenske razmejčitve izrazov endonim in eksonim. *Geografski vestnik* 81-1.
- Kladnik, D. 2009b: Semantic demarcation of the concepts of endonym and exonym. *Acta geographica Slovenica* 49-2. DOI: <https://doi.org/10.3986/AGS49206>
- Kladnik, D. 2012: Slovenian geography and geographical names. *Geografski vestnik* 84-1.
- Kladnik, D., Bole, D. 2012: The life of Slovenian exonyms and their familiarity in the professional community. *Acta geographica Slovenica* 52-2. DOI: <https://doi.org/10.3986/AGS52204>
- Kladnik, D., Ciglič, R., Hrvatin, M., Perko, D., Repolusk, P., Volk Bahun, M. 2013: Slovenski eksonimi. *Geografija Slovenije* 24. Ljubljana.
- Kladnik, D., Crljenko, I., Čilaš Šimpraga, A., Geršič, M. 2017: A comparison of Croatian and Slovenian exonyms. *Acta geographica Slovenica* 57-1. DOI: <https://doi.org/10.3986/AGS.4653>
- Kladnik, D., Geršič, M. 2014: A gazetteer of Slovenian exonyms. *The Quest for Definitions: Proceedings of the 14th UNGEGN Working Group on Exonyms Meeting*. Hamburg.
- Kladnik, D., Perko, D. 2007: Problematična imena držav v slovenskem jeziku. *Geografski vestnik* 79-2.
- Kladnik, D., Perko, D. 2013a: Slovar slovenskih eksonimov. Zbirka Termania. Medmrežje: <http://www.termania.net/> (18. 10. 2017).
- Kladnik, D., Perko, D. 2013b: Slovenska imena držav. *Geografija Slovenije* 25. Ljubljana.
- Kladnik, D., Perko, D. 2014: Pojasnila k zbirki slovenskih eksonimov. Medmrežje: http://giam2.zrc-sazu.si/sites/default/files/pojasnila_k_preglednici_z_eksonimi_slo.pdf (16. 10. 2017).
- Kladnik, D., Perko, D. 2015a: Problematika poimenovanja držav in odvisnih ozemelj. *Pravopisna razpotja: Razprave o pravopisnih vprašanjih*. Ljubljana.
- Kladnik, D., Perko, D. 2015b: Družbena občutljivost standardizacije imen držav na primeru Južne Afrike in Moldavije. *Pravopisna razpotja: Razprave o pravopisnih vprašanjih*. Ljubljana.
- Kladnik, D., Pipan, P. 2008: Bay of Piran or Bay of Savudrija? An example of problematic treatment of geographical names. *Acta geographica Slovenica* 48-1. DOI: <https://doi.org/10.3986/AGS48103>
- Kladnik, D., Pipan, P. 2011: Poimenovanje Piranskega zaliva skozi čas in njegove sodobne medijske razsežnosti. *Slovensko-hrvaško sosodstvo*. Koper.
- Kladnik, D., Pipan, P., Gašperič, P. 2014: Poimenovanja Piranskega zaliva. *Geografija Slovenije* 27. Ljubljana.
- Klinar, K. 2013: Projekti zbiranja hišnih in ledinskih imen na Gorenjskem. *Dialektološki razgledi* 19-2.
- Klinar, K., Geršič, M. 2014: Traditional house names as part of cultural heritage. *Acta geographica Slovenica* 54-2. DOI: <https://doi.org/10.3986/AGS54409>
- Klinar, K., Škofic, J., Šekli, M., Piko-Rustia, M. 2012: Metode zbiranja hišnih in ledinskih imen: projekt FLU-LED v okviru Operativnega programa Slovenija – Avstrija 2007–2013. Jesenice.
- Lenarčič, S. 2002a: Čeri v slovenskem pravopisnem morju. *Sodobnost* 66-1.
- Lenarčič, S. 2002b: Čeri v slovenskem pravopisnem morju. *Sodobnost* 66-3.
- Lenarčič, S. 2004: Popravopis – Kaj je narobe in kaj manjka v novem slovenskem pravopisu. Ljubljana.
- Lovrenčak, F. 1987: Imena držav in nekaterih drugih upravnih enot. *Geografski obzornik* 34-1. Medmrežje 1: https://en.wikipedia.org/wiki/Name_of_the_Czech_Republic (25. 11. 2017). Medmrežje 2: <https://en.wikipedia.org/wiki/Naypyidaw> (27. 11. 2017).
- Medved, J. 1969: O načelih za pisavo tujih geografskih imen. *Geografski obzornik* 16-2.
- Melik, A. 1928: Pisava krajevnih imen. *Geografski vestnik* 4.
- Moder, J. 1972: O pisavi in izreki zemljepisnih imen. *Veliki atlas sveta*. Ljubljana.
- Orel, I. 2003: Zemljepisna imena v slovenskem časopisju do srede 19. stoletja. *Besedoslovne lastnosti slovenskega jezika – Slovenska zemljepisna imena*. Pišece.
- Penko Seidl, N. 2008: Significance of toponyms, with emphasis on field names, for studying cultural landscape. *Acta geographica Slovenica* 48-1. DOI: <https://doi.org/10.3986/AGS48102>
- Penko Seidl, N. 2011: Ledinska imena v prostoru in času. *Annales, Series historia et sociologia* 21-2.
- Perko, D. 1995: Komisija za standardizacijo zemljepisnih imen. *Geografski obzornik* 42-3.

- Perko, D. 1996a: Sporna imena držav v slovenskem jeziku. Geografski obzornik 43-3.
- Perko, D. 1996b: Standardizirana imena držav v slovenskem jeziku. Geografski obzornik 43-4.
- Perko, D. 2001: Zgoščeni imenik zemljepisnih imen Slovenije. Zbirka državnih imenikov zemljepisnih imen Združenih narodov: Slovenija. Ljubljana.
- Perko, D. 2006: Koliko je oceanov? Geografski vestnik 78-2.
- Perko, D., Jordan, P., Komac, B. 2017: Exonyms and other geographical names. Acta geographica Slovenica 57-1. DOI: <https://doi.org/10.3986/AGS.4891>
- Perko, D., Kladnik, D. 2017: Slovenian exonyms in North America. Acta geographica Slovenica 57-1. DOI: <https://doi.org/10.3986/AGS.4777>
- Peršolja, B. 2003: Pot zemljepisnega imena od nastanka do uporabe. Geografski vestnik 75-2.
- Piko-Rustia, M. 2012: Slovenska ledinska in hišna imena v Unescovem seznamu nesnovne dediščine v Avstriji. Traditiones 21-2. DOI: <https://doi.org/10.3986/Traditio2012410216>
- Pogačnik, A. 2003: Prevzemanje besed v slovenščini. Jezik in slovstvo 48-6.
- Pogačnik, A. 2012: Glasovno domačenje lastnih imen iz nelatiničnih pisav. Pravopisna stikanja: Razprave o pravopisnih vprašanjih. Ljubljana.
- Preglednica eksonimov 2014. Medmrežje: <http://giam.zrc-sazu.si/sl/zbirka/zemljepisna-imena#v> (15. 10. 2017).
- Radovan, D., Orožen Adamč, M. 1999: Resolucije OZN o zemljepisnih imenih. Delovno gradivo, Inštitut za geodezijo in fotogrametrijo Fakultete za gradbeništvo in geodezijo, Geografski inštitut Antona Melika ZRC SAZU. Ljubljana.
- Rotar, J. 1991: Standardizacija zemljepisnih imen. Geodetski vestnik 35-1. Slovenski pravopis. Ljubljana, 2001.
- Snoj, M. 2009: Etimološki slovar slovenskih zemljepisnih imen. Ljubljana.
- Snoj, M. 2013: So prebivalci Gruzije »Gruzinci« ali »Gruzijci«? Jezikovna svetovalnica. Medmrežje: <http://isjfr.zrc-sazu.si/sl/svetovalnica/kljucne-besede/9783#v> (25. 11. 2017).
- Snoj, M. 2016: Raba predlogov »v« in »na« ob imenih držav. Jezikovna svetovalnica. Medmrežje: <https://svetovalnica.zrc-sazu.si/topic/1299/raba-predlogov-v-in-na-ob-imenih-drzav> (25. 11. 2017).
- Šabec, N. 2003: Raba angleških zemljepisnih imen v slovenščini. Besedoslovne lastnosti slovenskega jezika – Slovenska zemljepisna imena. Pišece.
- Šekli, M. 2005: Hišna imena v Ovčji vasi = I nomi in vulgo delle case di Valbruna. Ovčja vas in njena slovenska govornica: raziskovalni tabor Kanalska dolina 2003 = Valbruna e la sua parlata slovena: stage di ricerca Val Canale 2003. Ukve, Ljubljana.
- Šekli, M. 2007: Ljudsko zemljepisno izrazje v topoleksemih ledinskega imenja na Livškem. Razvoj slovenskega strokovnega jezika. Ljubljana.
- Šivic-Dular, A. 1989: Temeljna načela pri pisanju slovenskih zemljepisnih imen. Jezik in slovstvo 34, 1-2.
- Škofic, J. 1998: Mikrotoponimi v Kropi in bližnji okolici. Jezikoslovni zapiski 4.
- Škofic, J. 2017: Microtoponyms as an important part of Slovenian cultural heritage. Acta geographica Slovenica 57-1. DOI: <https://doi.org/10.3986/AGS.4670>
- Torkar, S. 2012: Ruska imena ukrajinskih mest. Jezikovna svetovalnica. Medmrežje: <http://isjfr.zrc-sazu.si/sl/svetovalnica/ruska-imena-ukrajinskih-mest#v> (25. 11. 2017).
- Torkar, S. 2015: Moč in nemoč knjižnojezikovnega izročila pri tvorbi etnonimov: k vprašanju Gruzinci ali Grúzijci. Pravopisna razpotja: Razprave o pravopisnih vprašanjih. Ljubljana.
- Urbanc, M., Gabrovec, M. 2005: Krajevna imena: poligon za dokazovanje moči in odraz lokalne identitete. Geografski vestnik 77-2.
- Vrišer, I. (ur.) 1999: Pokrajine v Sloveniji. Ljubljana.
- Weiss, P. 2017: Podomačevanje imen mest: »Konstanz«, »Konstanca«. Jezikovna svetovalnica: Medmrežje: <https://svetovalnica.zrc-sazu.si/topic/2266/podomačevanje-imen-mest-konstanz-konstanca> (25. 11. 2017).
- Zorko, Z. 2004: Hišna imena na Koroškem: (ob Miklošičevem imenoslovju). Besedotvorje v delih Frana Miklošiča. Maribor.

8 Summary: More appropriate use of Slovenian geographical names

(translated by Drago Perko)

This article is devoted to more complex aspects and examples of the use of Slovenian geographical names, especially exonyms. Proper handling of geographical names is complicated, although many feel that they can easily handle this topic. This is also why in practice there are countless examples of non-systematic and inconsistent use. Nevertheless, the use of geographical names in Slovenian is becoming increasingly uniform. Unification of the use of domestic and foreign geographical names in accordance with the resolutions and recommendations of the United Nations Group of Experts on Geographical Names – represented in Slovenia by the Commission for the Standardization of Geographical Names of the Government of the Republic of Slovenia – is one of the most pressing issues for the modern language norm. International standardization recommendations for writing geographical names are often in conflict with linguistic practice and contrary to the principles of a language, which is completely unacceptable.

This article draws attention to some open issues in the use of currently inconsistent or disputed geographical names in order to contribute to further improvement of the situation in this area. We have encountered disputed and inconsistent names for many years when preparing atlases and maps, editing publications, and participating in shaping the rules for the emerging new Slovenian normative guide (Slovenian Orthography).

The first part of the article presents an extensive and updated overview of engaging with geographical names in Slovenia. A detailed overview of some controversial examples of the use of exonyms for country names follows, as well as a review of disputed and inconsistent use of city exonyms. In order to quantify the subject, we analyzed the frequency of occurrences of geographical names and their variants in the Gigafida language corpus, an electronic collection of authentic Slovenian texts containing almost 1.2 billion words. We also examined the records in the Language Advisory Service of the ZRC SAZU Fran Ramovš Institute of the Slovenian Language and found many detailed records on this topic. The way individual exonyms are represented and recorded in Slovenian reference atlases of the world is presented in an extensive table of exonyms.

It is expected that the new Slovenian normative guide will facilitate the use of geographical names for the general public, especially because of changed rules on using capitalization and international recommendations in more customized rules on the use of foreign lexemes in Slovenian. The names of the most important geographical phenomena are expected to be more systematically presented in the dictionary part of the guide. The materials discussed will also be a good source for the necessary standardization of the bulk of Slovenian geographical names that are still not standardized.